

II.

SPIS PTAKÓW

zebranych przez p. Stolemana we wschodnio-północnym Peru.

Ptaki tą listą objęte zebrane były w ciągu dwudziestu miesięcy, zaczawszy od 13 Września 1879 r. do Kwietnia 1881, w następujących miejscowościach:

a) Miejscowości położone na zachodnim skłonie wschodniego łańcucha Kordylierów, w systemie górnego Maranonu.

Chachapoyas. Stolica departamentu Amazonas, położona na 7600 stóp nad powierzchnią morza, w systemie rzeki Utcubamba, jednej z przytoków prawego brzegu Maranonu. Miejscowość ta bezleśna należy do regionu znanego w tym kraju pod nazwą Sierra. Okolica po większej części pokryta pastwiskami i zaroślami krzakowemi, i tylko na dnie jej wąwozów spotyka się nieco bogatszą roślinność, złożoną głównie z ciernistego drzewka zwanego zarza, zmieszanego z olszyną, tworząc przestrzenie mniej więcej obszerne niższych zarośli, prawie niepodobnych do przebycia, zawierających miejscami kępy drzew wyższych, pozostałych zapewne z dawniejszych lasów. W południowej części téj okolicy znajduje się las Puma-urcu, który jak utrzymują mieszkańcy łączy się z wielkimi lasami systemu Huallagi.

Tamiapampa. Folwark oddalony od Chachapoyas o 12 kilometrów, położony na brzegu lasu Puma-urcu, na wysokości 8800 stóp, lecz wycieczki odbywane tam były do wysokości 9300 stóp. Pod względem warunków przyrodzonych miejscowość ta podobna jest do Cutervo, leżącego po drugiej stronie Maranonu. Niektóre ptaki są tu zastąpione przez odpowiednie formy, jak: *Chlorospingus leucogaster* w miejscu *Ch. superciliaris*; *Diva Branickii* w miejscu *D. Vasori*; *Setophaga melanocephala* w miejscu *S. Bairdi*; *Poe-*

cilothraupis ignierissa w miejscu *P. lacrymosa*; *Diphlogaena iris* w miejscu *D. Warszewiczi*, i wiele innych.

Cococho. Hacienda położona przy wielkiej drodze z Cutervo do Chachapoyas, w odległości trzech kilometrów od Maranonu, na 5800 stóp wysokości. Miejscowość ta odpowiada Tambillańskiej, leżącej na przeciwnym brzegu rzeki; równie lesista, lecz rzadkość tam stosunkowa karłowatej palmy, zwanéj „sada” bardzo charakterystycznej dla lasów Tambillańskich, uderza oko podróżnika. Spotyka się téż tam wiele zwierząt i ptaków nieznanających się po drugiej stronie Maranonu, jak: *Nyctipithecus trivirgatus*, *Rupicola peruviana*, *Tinamus Kleei*; niektóre gatunki są tam zastąpione przez odpowiednie formy, jak np. *Basileuterus coronatus* przez *B. castaneiceps*.

b) Miejscowości położone na wschodnim skłonie wschodniego łańcucha Kordylierów, w systemie rzeki Huallaga:

Chirimoto. Dolina Huayabamba, miejscowość położona na południo-wschód od Chachapoyas, o 60 kilometrów w prostéj linii od tego ostatniego miasta. Jest to dolina rozległa, zupełnie płaska, otoczona górami i przetrzyta dość znaczną rzeką Rio de Pinducuchu, znaną także w różnych miejscowościach swego przebiegu pod nazwiskiem Rio de Curiyacu, Rio de la Totorá, Rio de Millpuc. Rzeka ta w końcu doliny ginie pod górą przy miejscowości Millpuc, a przeszedłszy kilka kilometrów pod wyżéj wspomnianą górą, wychodzi znowuż na powierzchnię, i złączywszy się z rzekami Omia i Jevil, tworzy znaczną rzekę zwaną Huambo. Co lat kilka rzeka ta wylewa i zostawia następnie po opadnięciu wód szereg jezior (Rumucucha, Mamacucha, Sausecucha i inne). Wody te zostają po roku a nawet i dłużej i ściągają mnóstwo ptactwa wodnego i brodzącego. Cała część płaska doliny zajęta jest polami uprawnymi, lub lasami złożonymi głównie z *Guayavas* (*Psidium pyriferrum*). Pochyłości gór sąsiednich są pokryte pastwiskami i wielkimi zaroślami krzakowemi. Dolina otoczona jest dziewiczym lasem, który w pewnych miejscach spuszcza się na skłony otaczających gór, a nawet wkracza na samą dolinę, jak to ma miejsce w Curiacu, w części zachodniej doliny. Cała dolina wyniesiona jest na 5400 stóp nad powierzchnię morza.

Ra y - U r m a n a, jedna z gór ponad Chirimoto, wzniesiona na 8000 stóp. Część jej skłonu i wierzchołek pokryte są lasem.

Huambo 3700 stóp. Plantacya niezamieszkała, w głébi dziewiczego lasu, odległa o 10 kilometrów od Chirimoto, leżąca nad rzeką Huambo, która jak powiadają wpada pod Pachizá do Huallagi. Jest to las gorący i wilgotny charakteru dziewiczego, odpowiadający pod względem warunków przyrodzonych okolicy Amable Maria, Peru środkowego, zwiedzonej przez p. Jelskiego.

Yurimaguas. Miasto położone na lewym brzegu Huallagi w miejscu jej połączenia się z Parapaurą, otoczone dziewiczym lasem gorącym i wilgotnym, wzniesione na 500 stóp nad powierzchnię morza.

Gatunki zebrane we wszystkich tych miejscowościach są następujące:

Turdidae.

1. *TURDUS IGNOBILIS* ScL. *T. leucomelas* V. Tacz. PZS. 1874 p. 503.

Sześć okazów z Chirimoto i z Huambo, zebrane w Lipcu i Marcu. Tęcza szaro brunatna ciemna.

2. *TURDUS CROTOPEZUS* Licht. Tacz. PZS. 1874, p. 503.

Samica z Huambo, ubita 28 Lutego 1880. Tęcza ciemno brunatna.

3. *TURDUS NIGRICEPS* Jelski. Tacz. PZS. 1874, p. 503, tb. LXIV.

Okaz bez oznaczonej płci, ubity w Chirimoto 29 Lipca 1880 r., zgodny całkowicie z okazem typowym, nieco tylko większy, skrzydło złożone 113 mill. długie, dziób cokolwiek dłuższy. Obwódki białe na piórach szyi nieco węższe jak w okazy wyżej wymienionym. Raz tylko przez p. Stolzmanna spotkany.

4. *TURDUS SWAINSONI* Cab. Tacz. PZS. 1874 p. 503; 1879 p. 221.

Trzy okazy z Tamiapampa i Huambo.

5. *TURDUS SERRANUS* Tsch. Tacz. PZS. 1874 p. 504; 1879 p. 221.

Samica z Tamiapampa z 14 Listopada 1879 r.

6. *CATHARUS FUSCATER* (Laf.). Tacz. PZS. 1874 p. 504; 1879 p. 222.

Samiec z Chachapoyas z 22 Września 1879 r. Tęcza brudno biała.

7. *CATHARUS MACULATUS* ScL.

Dwa samce z Huambo z r. 1880. Tęcza ciemno brunatna; obwódka powieki i dziób pomarańczowe; nogi woskowo żółte.

Troglodytidae.

8. *THRYOTHORUS GRISEIVENTRIS* Sharpe.

Dwa samce ubite w Yurimaguas 25 Lutego i 8 Marca 1881 r. są blizkie z ptakami z Kajenny, i przedstawiają główną różnicę w kolorze piersi o wiele mocniej popielatym, a nie brunatnym. Tęcza czerwono brunatna.

9. *THRYOTHORUS ALBIVENTRIS* n. sp.

Th. corayae similis; capite supra cum collo postico brunneo griseis; dorso rufo; lateribus capitis nigris, minime albo striatis; superciliis albis tenuissimis, vix signatis; gula, pectore et abdomine medio albis; hy-

pochondriis crissoque griseis; cauda nigro griseoque transfasciata. Rostrum nigrum, mandibula inferiori cinerea; pedes grisei; iris brunnea.

Forma blizka *Th. corayae*, lecz doskonale odróżniająca się na pierwszy rzut oka; barwa wierzchu głowy wraz z karkiem i przedniej części pleców jest brunatnawo szara, doskonale odgraniczona od koloru rudego zajmującego resztę pleców wraz z kuprem; ta ostatnia barwa jest odmienna od barwy wymienionego gatunku, jest jaśniejsza, wpadająca w odcień żółtawy, nie zaś w czerwony; pokrywy ogonowe tak samo czarniawo pręgowane; boki głowy równie czarne z białymi strychami na pokrywach usznych bardzo cienkimi, daleko mniej licznymi i mniej wyraźnymi; brew złożona z kilku białych kresek, bardzo cienkich, tworząc linię przerywaną i obecną tylko na części zaocznej; biały kolor mocno rozpostarty na spodzie ciała, zajmując gardziel, środek piersi i szeroko środek brzucha, boki piersi lekko pociągnięte popielatym, boki zaś brzucha i podbrzusze szaro brunatne; pokrywy podogonowe szare i czarniawo pręgowane. Pokrywy skrzydłowe koloru pleców; lotki brunatne, na zewnątrz płowo brzeźyste; pokrywy podskrzydłowe i brzeg wewnętrzny lotek białawe. Sterówki jak u *Th. coraya* czarno i szaro pręgowane. Szczeka górna czarna z szaremi krajcami, dolna popielata z białymi brzegami; nogi szare; tęczka ochrowa.

Samica całkowicie do samca podobna.

Długość całkowita ♂ 163, siągu 225, skrzydła 67, ogona 61, dzioba 21, skoku 23 millim.

Od *Th. cantator* różni się głównie obecnością kres białych na uszach; brwią cieńszą i przerywaną; białością na piersi i brzuchu; jasne pręgi ogonowe ma szare i mniej liczne zamiast rudych; pokrywy podogonowe pręgowane; kolor rudy wierzchni odmienny.

Para ubita w Chirimoto 13 Lipca i 13 Sierpnia 1880.

✓ 10. *CYPHORHINUS SALVINI* Sharpe. Cat. B. Brit. Mus. VI. (1871) p. 292. tb. XVIII f. 1.

C. modulatori simillimus, sed multo major; supra fusco olivaceus, alis minime rufescentibus; gula pectoreque obscure rufis; iridibus fusco brunneis.

Ubarwienie tego ptaka podobne jest do *C. modulator*, lecz odcień części wierzchnich ciała jest ciemno brunatny, mniej rudawy niż w tym, różnica ta najwięcej jest uderzająca na jasnych pręgach lotek; kolor rudy gardzieli i piersi ciemniejszy. Dziób czarno rogowy o spodzie żuchwy kościsto białym; nogi ciemno rogowe; tęczka ciemno brunatna.

♂ Długość całkowita 155, siągu 242, skrzydła 73, ogona 40, dzioba 24, skoku 23, palca środkowego z ogonem 22 millim.

Trzy okazy bite w Yurimaguas w Lutym 1881.

11. *MICROCERCULUS MARGINATUS* Sel. Tacz. PZS. 1874. p. 506.

Dwa samce ubite w Yurimaguas 16 i 21 Lutego 1881 r., prawdopodobnie młode; mają one brunatną barwę części wierzchnich więcej rdzawą niż u ptaka starego z Amale-Maria, białość spodnią łuskowaną brunatnymi końcówkami piórek, cieńszymi na gardzieli i grubszy na środku brzucha; boki ciała mocniej rdzawe, tak samo upstrzone; pióra wierzchu głowy wyraźniej łuskowane ciemniejszymi obrzeżeniami; wielkie i średnie pokrywy skrzydłowe znaczone przy końcu cienką rudą kreską. Łuskowanie ciemne na spodzie ciała mniej wyraźne na jednym z tych dwóch okazów. Tęcza ciemnobrunatna.

Mniotiltidae.

12. *DENDROECA BLACKBURNIAE* (Gm.). Tacz. PZS. 1874. p. 508; 1879 p. 223.

Trzy okazy z Huambo.

13. *DENDROECA COERULEA* (Wils.). Tacz. PZS. 1874 p. 508.

Trzy okazy z Huambo, zebrane 10 Lutego i 15 Marca 1880. Tęcza ciemno brunatna.

14. *GEOTHLYPIS AEQUINOCTIALIS* (Gm.). Tacz. PZS. 1880 p. 191. Samiec z Chirimoto.

15. *MYIODICTES CANADENSIS* (L.). *Dendroeca canadensis* Tacz. PZS. 1874 p. 508; 1879 p. 223.

Sześć okazów z Huambo.

16. *BASILEUTERUS CORONATUS* (Tsch.). Tacz. PZS. 1874 p. 509. Pięć okazów z Coccochó, Ray-Urmana, Chachapoyas i Tamiapampa. Tęcza ciemno brunatna.

17. *BASILEUTERUS UROPYGIALIS* ScL. Tacz. PZS. 1874 p. 509.

Okaz z Huambo, z 12 Marca 1880. Tęcza ciemno brunatna.

18. *SETOPHAGA VERTICALIS* Lafr. et Orb. *Myioborus verticalis* Tacz. PZS. 1874 p. 508; 1879 p. 221.

Okaz ubity w Chirimoto 20 Kwietnia 1880. Tęcza ciemno brunatna.

19. *SETOPHAGA MELANOCEPHALA* (Tsch.). *Myioborus melanocephalus* Tacz. PZS. 1874 p. 509.

Ośm okazów zebranych w Chachapoyas i Tamiapampa we Wrześniu i Listopadzie 1879. Tęcza ciemno brunatna.

Młody ptak w pierwszym upierzeniu ma wierzch głowy szary, nieco ciemniejszy od koloru grzbietu; żółtość gardzieli bledszą niż u starych; w miejscu brwi żółtej równie jak obwódki wokoło oka poczynają się okazywać pojedyncze żółte piórka; ma także kilka czarnych piórek na wierzchu głowy.

Vireonidae.

20. *VIREOSYLVA OLIVACEA* (L.) Tacz. PZS. 1879 p. 224; 1880 p. 192.

Cztery okazy z Huambo, mniejsze od ptaków z Callacate i Guajango, o dziobie znacznie krótszym i kresie ciemnej przez oko wyraźniejszej. Ptaki z Guajango i Callacate są tych samych wymiarów co ptaki kajeńskie, i dziób mają tak samo długi.

21. *VIREOSYLVA FLAVO-VIRIDIS* Cass. Tacz. PZS. 1874 p. 509.

Samica ubita w Yurimaguas 23 Lutego 1881 r. jest nieco odmienna od ptaka z Monterico, głównie kolor głowy popielaty jest czystszy; białe szerszej rozpostarte na brzuchu; żółty na bokach i podogoni czystszy; brew białawo popielata szersza i szeroko przedłużona do nozdry, gdy u samca z Monterico jest ona bardzo cienka i mało wyraźna przed okiem.

Tęcza jasno czerwona u ptaka z Yurimaguas, a jasno brunatna u ptaka z Monterico.

✓ 22. *HYLOPHILUS OLIVACEUS* Tsch. Faun. Peru, p. 193.

Kilka okazów, zebranych w Huambo w Lutym i w Marcu 1880 r. zdają się należeć do tego gatunku; niema bowiem w opisie nic ważniejszego coby mogło zbić moje przekonanie. Cały opis doskonale zgadza się z naszymi ptakami, prócz dwóch drobnych szczegółów, któreby mogły pewną wątpliwość nastęrczać, a mianowicie kolor ogona „zeisig grün” i pokryw podskrzydłowych „weiss.”

Nasze ptaki są z wierzchu oliwkowo zielonawe, z szarym nalotem na karku i przodzie pleców, i z lekkim odcieniem żółto zielonawym na wierzchu głowy i kuprze. Cały spód ciała jest zielonawo żółty, oliwkowo mocno zabarwiony na bokach i przechodzący w białawy na podbrzuszu i podbródki. Skrzydła szare z pokrywami koloru pleców; lotki z żółtawo zielonemi obrzeżeniami; pokrywy podskrzydłowe i szeroka wewnętrzna obwódka lotek żółte bledszego odcienia od koloru brzucha. Ogon szarawo oliwkowy. Dziób czerwonawo brunatny jasny; nogi cieliste; tęcza żółtawo ochrowa.

♂	Długość całkowita 200,	siągu 138,	skrzydła 62,	ogona 52,	dzioba 13,5,	skoku 19 millim.
♀	193,	136,	58,	52,	15,	19

23. *CYCLORHIS CONTRERASI* Tacz. PZS. 1879 p. 224. tb. XXI; 1880 p. 192.

Trzy okazy z Chachapoyas, o wierzchu głowy mającym na środku mało zielonawego odcienia.

Hirundinidae.

24. *HIRUNDO ALBIVENTRIS* Bodd.

Okaz z Yurimaguas ubity 14 Lutego 1881. Tęcza ciemno brunatna.

Wiadomości z nauk przyrodzonych.

25. *ATTICORA FASCIATA* (Gm.).
Okaz z Yurimaguas z 14 Lutego 1881. Tęcza ciemno brunatna.
26. *ATTICORA CYANOLEUCA* (V.). Tacz. PZS. 1874 p. 510; 1879 p. 224; 1880 p. 192.
Okaz ubity w Huambo 5 Kwietnia 1880.
27. *ATTICORA CINEREA* (Gm.). Tacz. PZS. 1874 p. 510.
Okaz ubity w Tamiapampa 30 Października 1879.

Coerebidae.

28. *DIGLOSSA BRUNNEIVENTRIS* Des Murs. Tacz. PZS. 1874 p. 511; 1879 p. 225.
Młody samiec z Tamiapampa, z 29 Października 1879.
29. *DIGLOSSA SITTOIDES* (L. et O.). Tacz. PZS. 1874 p. 511.
Młody ptak z Achamal, z 24 Sierpnia 1880.
30. *DIGLOSSA PERSONATA* Fras. Tacz. PZS. 1874 p. 511; 1880 p. 193.
Para z Tamiapampa, z 27 Października 1879.
31. *DIGLOSSOPIS COERULESCENS* ScL. Tacz. PZS. 1874 p. 511; 1879 p. 225.
Kilka okazów z Chachapoyas, Tamiapampa i Achamal.
32. *CONIROSTRUM ATROCYANEUM* Lafr. Tacz. PZS. 1874 p. 511; 1879 p. 225.
Stary samiec ubity w Tamiapampa 4 Listopada 1879, jest zupełnie podobny do ptaków z Peru środkowego, z głową tak samo błękitną na wierzchu.
33. *DACNIS CAYANA* (L.). Tacz. PZS. 1874 p. 510.
Cztery okazy zebrane w Huambo w Lutym 1880.
34. *DACNIS MODESTA* Cab. Tacz. PZS. 1874 p. 510.
Dwie samice ubite w Huambo w Marcu 1880, zupełnie podobne do ptaka typowego.
35. *DACNIS XANTHOPHTHALMA*. Tacz. PZS. 1874 p. 131 et 510.
Samica zabita w Tamiapampa 22 Listopada 1879, jest zupełnie podobna do okazu typowego.
36. *CHLOROPHANES ATRICAPILLA* (V.).
Dwie samice z Huambo i Yurimaguas bite 24 Marca 1880 i 26 Lutego 1881. Tęcza brunatno czerwona u ptaka starego, ciemno brunatna u młodego.
37. *COEREBA CYANEA* (L.). *Coereba nitida* Tacz. PZS. 1874 p. 510.
Dwa samce ubite w Huambo 7 Marca i 24 Kwietnia 1880. Wszystkie peruwiańskie jakie widziałem mają odcień błękitny o wiele jaśniejszy.

szy, mianowicie na głowie, niż ptaki z Kajenny i Brazylii; kolor czarny tak samo rozpołożony na gardzieli jak u tych ostatnich; mają przytém dziób krótszy.

Tanagridae.

38. CHLOROSPONIA TORREJONI n. sp. Chlorosponia viridis Tacz. PZS. 1879 p. 225.

Ch. prasino viridis; semitorque nuchali latissimo circuloque oculari coeruleis; ventre medio flavo, pectore hypochondriisque flavo olivaceis; remigibus nigricantibus viridi marginatis. Rostrum nigrum; pedes cinereo plumbei; iris fusco brunnea.

♂ ad. Cała głowa z gardziela i przodem szyi są pięknego koloru malachitowego, z lekkim żółtawym odcieniem na czole; szeroka półobróż księżycowata błękitna zajmuje zatyłek i kark, zwężając się stopniowo na bokach tego ostatniego; obrączka błękitna nieco bledsza wkoło oka; plecy pokryte piórami brunatnawo zielonemi ciemnymi, obrzeżonemi czysto zieloną obwódka; kuper i pokrywy nadogonowe malachitowo zielone. Na spodzie środek brzucha i podogonie są siarczysto żółte; piersi i boki brzucha żółtawo oliwkowe. Pokrywy skrzydłowe oliwkowo zielone; lotki czarniawe obrzeżone na zewnątrz kolorem pokryw, a szaro białawo na brzegu wewnętrznym; pokrywy podskrzydłowe żółtawe, a siwawe na brzegu skrzydła. Sterówki czarniawe z cienką obwódka na zewnątrz zielonawą. Dziób czarny z częścią nasadową pod nozdrzami siwą, żuchwą ciemno siwą z czarniawym końcem; nogi ołowiaste; tęcza ciemno brunatna.

♀ Podobna do samca, barwy ma nieco mniej czyste i mniej żywe, mianowicie półobróż jest mniej żywa i mniej jednostajna.

Długość całkowita ♂ 123, siągu 198, skrzydła 59, ogona 34, dzioba 11, skoku 15 millim.

♀ 123, 205, 63, 34, 11, 15

Sześć okazów ubitych w Chirimoto w Lipcu i Sierpniu 1880.

39. EUPHONIA CHALCOPASTA ScL. et Salv. Nomencl. Av. Neotr. p. 157.

Jędynaście okazów obu płci z Chirimoto i Huambo, zebranych w Maju i Lipcu 1880. Tęcza ciemno brunatna; dziób z wierzchu popielaty czarno zakończony; nogi szare. Młoda samica odznacza się brakiem połysku metalicznego na częściach wierzchnich, a wierzch głowy ma powleczoney żółto oliwkowym odcieniem aż do ciemienia, które wraz z zatyłkiem są ołowiaste, przechodzące w odcień niebieskawy pod pewnemi nachyleniami światła; grzbiet oliwkowo zielony, z odcieniem żółtawym na kuprze i pokrywach nadogonowych; boki głowy bledsze od

grzbietu; gardziel żółtawo szara; środek piersi i przedniej części brzucha ziemisto szary, przechodzący w blado ochrowy na środku brzucha; boki ciała szeroko żółtawo zielone. Lotki i sterówki jak u starych.

✓ 40. *EUPHONIA NIGRICOLLIS* (V.)?

Dwie młode samice ubite w Huambo w Kwietniu 1880, mogące prawdopodobnie należeć do gatunku *E. insignis* Scl., albowiem różnią się nieco od ptaków młodych *E. nigricollis*.

41. *EUPHONIA XANTHOGASTRA* Sundev. Tacz. PZS. 1874 p. 518.

Siedm okazów bitych w Huambo od Lutego do Kwietnia 1880. Tęcza ciemno brunatna.

42. *PIPREIDEA MELANONOTA* (V.). Tacz. PZS. 1879 p. 226.

Okaz z Huambo.

✓ 43. *DIVA BRANICKII* n. sp.

D. laete coerulea; capite cum nucha griseo virente, stramineo micante; remigibus rectricibusque nigris.

♂ Ogólna barwa całego ciała pięknie błękitna, odcienia nieco odmiennego od błękitu *D. Vassori*, i tak samo wpadającego w fiolet pod pewnemi nachyleniami światła; głowa wraz z zatyłkiem i policzkami jest szarawo seledynowa, mocno połyskująca i przechodząca w innych kierunkach światła w niebieskawą, a następnie w zielonawo słomiasty odcień; kantar czarny, lecz mniej ciemny niż w gatunku dawniej znanym; obrzeżenia czoła i podbródka zaledwie odznaczone. Pokrywy skrzydłowe tak samo jak w gatunku wymienionym jednostajnie niebieskie na małych i średnich, a czarne z szeroką niebieską przepaską końcową na dużych; lotki i sterówki tak samo niebiesko obrzeżone, lecz odcieniem więcej szafirowym. Dziób czarny; nogi rogowo brunatne; tęcza ciemno brunatna.

Samce zapewne mniej stare mają kolor podbrzusza wpadający mniej lub więcej w odcień szaro zielonawy, podobny do głowy.

♀ Podobnie jak u *D. Vassori* samica ma barwy mniej czyste z powodu przebijania się ciemnych nasad piórek; barwa głowy jak u samca, lecz mniej czystego odcienia. Młode w pierwszym pierzu zupełnie podobne do młodych *D. Vassori*: są ciemno szare na wierzchu, wpadając lekko w zielonawy na plecach, a silniej nieco na barkówkach; kolor spodni szary bledszy, pióra na środku brzucha biało szeroko obrzeżone; małe pokrywy skrzydłowe nieco ciemniejsze od grzbietu; duże obrzeżone zielono niebieskawymi obwódkami; lotki i sterówki czarniawe, na zewnątrz niebiesko brzeżyście.

♂ Długość całkowita 150, siągu 240, skrzydło 76, ogon 53, dziób 13, skok 14 millim.

♀ 148, 235, 74, 53, 13, 14

Liczne okazy zebrane w Tamiapampa, na zachodnim stoku wschodniego pasma Kordylierów, na wysokości 7500 do 9000 stóp.

44. *CALLISTE YENI* (L. et O.). Tacz. PZS. 1874 p. 514.

Samiec z Yurimaguas.

45. *CALLISTE COELICOLOR* ScL.

Jedenaście okazów zebranych w Huambo w Styczniu, Lutym i Marcu 1880. Tęcza ciemno brunatna.

46. *CALLISTE XANTHOGASTRA* Bp. Tacz. PZS. 1874 p. 514.

Samiec z Huambo, ubity 10 Marca 1880. Tęcza ciemno brunatno.

47. *CALLISTE PULCHRA* (Tsch.). Tacz. PZS. 1874 p. 514.

Pięć okazów obu płci z Huambo, zebranych w Lutym i Maju 1880. Tęcza ciemno brunatna.

48. *CALLISTE GYROLOIDES* (L. et O.). Tacz. PZS. 1874 p. 514.

Pięć okazów z Huambo.

49. *CALLISTE ARGENTEA* (Tsch.). Tacz. PZS. 1874 p. 514; 1879 p. 226.

Para zabita w Chirimoto w Lipcu i we Wrześniu 1880.

Samiec z Paltaypampa w Peru środkowym, zabity 13 Marca różni się od samców z północnego Peru, bitych we Wrześniu, odcieniem niebieskim wierzchnich części ciała, boków brzucha i obwódki na lotkach i sterówkach zamiast seledynowego; co jest zapewne w związku ze stanem upierzenia. Okaz ten był właśnie w pierzeniu i wszystkie świeże na nim pióra są niebieskie, a pióra należące do poprzedniej odzieży są tego samego odcienia jak na ptakach północnego Peru.

50. *CALLISTE ARGYROPHENGES* ScL.

Sześć okazów bitych w Huambo w Kwietniu 1880. Tęcza ciemno brunatna. Dziób czarny; nogi ciemno ołowiane.

Samica ma wierzch głowy szaro czarniawy zielonawo łuskowany, wyraźniej na czole, a mniej na zatyłku; boki głowy i gardziel słomiaste, przechodzące w zielono modrawy pod innymi kierunkami światła; grzbiet i kuper żółto zielonawe, na tym ostatnim jaśniejsze; barkówki oliwkowe; pierś niebiesko zielonawa błada; środek brzucha szeroko szary z piórami białawo obwiedzionymi; boki brzucha koloru pleców; pokrywy nadogonowe oliwkowe, podogonowe szaro oliwkowe białawo obwiedzione. Skrzydła i ogon czarniawe z piórami oliwkowo obwiedzionymi, obwódki lotek pierwszorzędnych niebieskawe; pokrywy podskrzydłowe zewnętrzne szare zielono powleczone; wewnętrzne białe; brzeg wewnętrzny lotek białawy.

51. *CALLISTE NIGRICINCTA* Bp.

Samiec z Huambo, zabity 9 Kwietnia 1880. Tęcza ciemno brunatna.

52. *CALLISTE CHRYSOTIS* Du Bus.

Samiec z Chirimoto.

53. *CALLISTE CYANEICOLLIS* (L. et O.). Tacz. PZS. 1874 p. 515.

Cztery okazy z Huambo i Chirimoto.

Jaja zebrane w Corral i Chirimoto w Lutym, Marcu i Kwietniu, są jajowate, miernie podługowate, o skorupie gładkiej, białej albo lekko żółtawej, posypane nieregularnymi plamkami fioletowemi, nielicznymi, i powierzchownymi brunatno oliwkowemi o wiele liczniejszemi, prawie jednostajnie wszędzie rozmieszczonemi, a częściej rzadkimi i drobnymi na większej połowie powierzchni, grubemi, ułożonemi w obręczkę szeroką i gęstą wkoło podstawy, posianej drobnymi gęściej niż w wierzchołku. Wymiary: 19—13,3; 19,2—14,1; 20—13,8 millim.

54. *CALLISTE MELANOTIS* ScL. *Calliste cyanotis* Tacz. PZS. 1874 p. 515.

Cztery okazy z Chirimoto i Achamal, bite w Lipcu i we Wrześniu. Tęcza ciemno brunatna.

55. *IRIDORNIS ANALIS* (Tsch.). Tacz PZS. 1874 p. 514.

Trzy okazy z Ray-Urmana, Achamal i Chirimoto. Tęcza ciemno brunatna.

56. *POECILOTHRAUPIS IGNICRISSA* Cab. Tacz. PZS. 1874 p. 514.

Trzy samice i ptak młody w pierwszém pierzu z Tamiapampa.

Młody ptak ma wszystkie kolory tak samo rozłożone jak u starzych, lecz odcienia są bledsze i mniej czyste: czarność bledsza, czerwoność plamy usznej wpadająca w brudno pomarańczowy; błękit kupra i przodu skrzydeł jaśniejszy, mniej połyskujący i mniej jednostajny; pokrywy podogonowe czarniawe, zakończone czerwono pomarańczową plamą; sterówki wyraźnie niebieskawo obrzeżone. Tęcza ciemno brunatna.

57. *COMPSOCOMA SUMPTUOSA* (Less.)

Dwa okazy ubite w Chirimoto we Wrześniu 1880, są pośredniej wielkości między ptakami z Antioquia i Peru środkowego, zbliżone więcej wymiarami do pierwszych, a kolorem obwódok lotek zewnętrznych do drugich.

Długość skrzydła ptaków z Medellin 99, ogona 74 millim.

z Chirimoto 94, 69

z Auquimarca 89, 60.

58. *TANAGRA PALMARUM* (Wied.). *T. melanoptera* Tacz. PZS. 1874 p. 513.

Okaz ubity w Yurimaguas 25 Lutego 1881, jest wielkości ptaków z Guiany, a mniejszy od okazu z Peru środkowego.

59. *TANAGRA COELESTIS* Spix. Tacz. PZS. 1874 p. 513; 1880 p. 195.

Samiec z Yurimaguas z 10 Marca 1881, samica z Huambo z 12 Lutego 1880.

Jaja zebrane w Styczniu, Marcu i Kwietniu są jajowate, mniej lub więcej podłużne; skorupę mają słabo wygładzoną, brudno białą, plamkowaną i marmurkowaną gęstymi plamami fioletowo brunatnymi sko-

rupnemi, i ciemno brunatnemi powierzchownemi; plamy nieregularne, różnej wielkości i prawie jednostajnie rozmieszczone po całej powierzchni. Wymiary: 22,8—16,8; 25—17,2; 24,2—16,5; 26,5—16,8 millim.

60. *TANAGRA CYANOCEPHALA* L. et O. Tacz. PZS. 1874 p. 513; 1879 p. 227.

Samiec z Chachapoyas.

61. *TANAGRA DARVINI* Bp. Tacz. PZS. 1874 p. 513; 1880 p. 195. Okaz z Tamiapampa.

62. *RAMPHOCOELUS JACAPA* (L.)

Para z Yurimaguas ubita w Lutym 1881, i para z Huambo bita w Lutym i w Marcu 1880.

Jaja zebrane w Huambo i Corral w Styczniu i Lutym, jajowate lub eliptyczne, krótkie, o skorupie gładkiej; tło jest niebieskawo zielone, dość blade, posypane kropkami i kroplami czarnymi, mniej więcej regularnie zaokrąglonemi, niekiedy nieregularnemi plamami, wogóle nielicznymi; zwykle gęściej przy końcu grubszym, a rzadko w wierzchołku; rzadziej jednostajnie po całej powierzchni. Wymiary: 22,4—16,7; 22,4—17; 23—17; 23,8—17,2 mill.

63. *PYRANGA AZARAE* (L. et O.). Tacz. PZS. 1874 p. 514; 1879 p. 227; 1880 p. 195.

Cztery okazy z Chirimoto.

64. *PYRANGA ARDENS* (Tsch.)

Ośm okazów obu płci i w różnym upierzeniu z Chirimoto, Huambo i Achamal, zebrane w Marcu, Lipcu i Wrześniu. Tęcza ciemno brunatna.

65. *PHOENICOTHAUPIS RUBICA* (V.). Tacz. PZS. 1874 p. 513.

Trzy okazy zebrane w Yurimaguas w Styczniu 1881. Tęcza ciemno brunatna.

66. *TRICHOTHAUPIS QUADRICOLOR* (V.). Tacz. PZS. 1874 p. 513. Cztery okazy z Huambo.

67. *TACHYPHONUS RUFIVENTRIS* (Spix.). Tacz. PZS. 1874 p. 513.

Para zebrana w Yurimaguas 15 Marca i 26 Lutego 1881. Tęcza ciemno brunatna.

68. *TACHYPHONUS MELALEUCUS* (Sparm.)

Sześć okazów z Chirimoto i Huambo.

Samce są większe od kajeńskich. Długość całkowita wynosi 220, siąg 298, skrzydło 96, ogon 93 millim.

Jaja zebrane w Lutym i Marcu w Corral i Chirimoto podobne są zupełnie do figury Sclatera i Salvina w PZS. 1879 tb. XLII f. 5. Skorupa mocno wygładzona i połyskująca. Przedstawiają one wiele różnaitości w wielkości i kształcie plam. Tło brudno różowe blade, rzadko białawe; plamy skorupne blade fioletowe, powierzchowne bru-

natne bardzo ciemne; pospolicie rzadkie po powierzchni, mniej więcej zgęszczone w podstawie; niekiedy są i grubsze, często grube żyłki i zygzyki; bywają także okazy z upstrzeniem bardzo drobnem i błędem. Wymiary 21,8—17,8; 22,8—16,8; 23,2—17; 24,8—18,8; 26—19 millim.

69. *NEMOSIA GUIRA* (L.). Tacz. PZS. 1877 p. 744.

Stary samiec z Huambo, ubity 5 Kwietnia 1880. Tęcza ciemno brunatna.

70. *CHLOROSPINGUS LEUCOGASTER* (Tacz.). *Dacnidea leucogastra* Tacz. PZS. 1874 p. 131, tab. XIX, f. 2. *D. albiventris* Tacz. 1 c. p. 510 (errore).

Sześć okazów obu płci z Tamiapampa i Chachapoyas. Samica niczém się od samca nie różni.

Według zdania p. Stolzmanna ptak to bardzo blizki *Ch. superciliosus*, zamieszkujący wschodni łańcuch północnego Peru i łańcuch Peru środkowego, gdy tamten jest mieszkańcem łańcucha zachodniego w Peru północném. Porównywając oba te ptaki postrzega się od razu że się tylko różnią kolorem: oliwkowo zielony ptaka zachodniego zastąpiony jest ciemno szarym u *Ch. leucogaster*, żółty białym, a podobieństwo między temi dwoma formami odbija się także odpowiednimi kształtami brwi i kresek policzkowych. Obyczaje tych dwóch form są zupełnie podobne: zamieszkują w lasach małemi stadkami trzymając się w koronach drzew, i są mniej ruchliwe niż ptaki rodziny cukrzyków (*Dacnis*). Głos obu gatunków tak jest podobny, że gdy nasz podróżnik poraz pierwszy usłyszał ptaka wschodniego, zdawało mu się że słyszy dobrze mu znanego ptaka zachodniego. Rodzaj więc *Dacnidea* należy wyrugować z nauki.

71. *BUARREMON ASSIMILIS* (Boiss.). Tacz. PZS. 1880 p. 196.

Okaz z Chachapoyas.

72. *BUARREMON BRUNNEINUCHUS* (Laftr.). Tacz. PZS. 1874 p. 515; 1879 p. 228; 1880 p. 196.

Okaz z Tamiapampa.

73. *BUARREMON LATINUCHUS* Du Bus. Tacz. PZS. 1880 p. 197. *B. specularis* Tacz. PZS. 1879 p. 228.

Sześć okazów z Chachapoyas i Tamiapampa, bitych we Wrześniu i Listopadzie.

74. *ARREMON ERYTHORHYNCHUS* ScL. PZS. 1855 tb. LXXXIX. Samiec i samica młoda z Huambo, ubite w Styczniu 1880. Tęcza ciemno brunatna.

75. *CISSOPIS MEDIA* ScL.

Samica ubita w Yurimaguas 4 Marca 1881. Tęcza żółta.

76. *PSITTASPIZA ELEGANS* (Tsch.). Tacz. PZS. 1874 p. 518.

Dwa samce z Tamiapampa i Ray-Urmana, zupełnie podobne do ptaków środkowego Peru rozłożeniem rudego koloru na twarzy, nie zaś do ptaków z Nowej Grenady i Kolumbii.

77. *SALTATOR MAGNUS* (Gm.). Tacz. PZS. 1874 p. 517.

Samiec ubity w Huambo 10 Marca 1880. Tęcza ciemno brunatna.

Jaja zebrane w Huambo w Styczniu i w Lutym są podłużnie jajowate, o wierzchołku mniej lub więcej zaostrozonym; skorupa gładka, zielono błękitna z obrączką wkoło grubszego końca, utworzoną z czarnych żyłek bardzo długich i cienkich, zmieszanych z grubszymi, rozmaicie powikłanych; w innych żyłki cienkie i krótkie tworzą niekompletny wieniec; w innych zaś obrączka złożona z pewnej liczby drobnych kropek mieszanych z kreskami. Wymiary: 20,6—19 mill.

78. *SALTATOR COERULESCENS* (V.).

Samiec ubity w Yurimaguas 22 Lutego 1881, zupełnie podobny do ptaków kajeńskich. Tęcza ciemno brunatna.

79. *SALTATOR LATICLAIVUS* ScL. et Salv. Tacz. PZS. 1874 p. 517; 1880 p. 198.

Samiec ubity w Tamiapampa 19 Listopada 1879.

Okaz ten podobnie jak i Cuterviański ma kolor rudy więcej rozpostarty na brzuchu, i czarny mniej przedłużony na przód piersi niż w ptakach Peru środkowego.

Fringillidae.

80. *GUIRACA CYANEA* (L.).

Para z Yurimaguas z 10 Marca 1881, blizka z ptakami kajeńskimi. Tęcza ciemno brunatna.

81. *ORYZOBORUS TORRIDUS* (Gm.)?

Samiec zabity w Yurimaguas 14 Lutego 1881, jest mniejszy od ptaków kajeńskich i Brazylijskich, i nie ma żadnego śladu białego lusterka skrzydłowego, właściwego gatunkowi. Długość całkowita 130, siągu 185, skrzydła 55, ogona 45, dzioba 11 millim. Tęcza ciemno brunatna.

82. *SPERMOPHILA CASTANEIVENTRIS* (Cab.)

Samica z Yurimaguas z 4 Marca 1881. Tęcza ciemno brunatna.

83. *SPERMOPHILA LUCTUOSA* (Laf.). Tacz. PZS. 1874 p. 519.

Cztery okazy obu płci z Huambo i Yurimaguas, bite 12 Marca 1880 i w Lutym 1881. Tęcza ciemno brunatna.

Jaja zebrane w Chirimoto w Marcu, podobne są do szczygłowych z kształtu i ubarwienia: tło podobnie blado zielonawe, lecz plamki są odmiennego odcienia, nie są czerwone, lecz brunatne dość blade; w ogólności są większe mieszane z drobnymi, liczniejsze przy końcu grub-

szym, tworząc obrączkę dość luźną; wierzchołek mało upstrzony lub prawie czysty. Połysk prawie jak na jajach szczygłowych. Wymiary: 17,3—12,5; 18—12,5 millim.

84. *VOLATINIA JACARINA* (L.). Tacz. PZS. 1874 p. 520; 1880 p. 199.

Samica z Chirimoto z 17 Sierpnia 1880.

85. *PHRYGILUS OCULARIS* Scl. Tacz. PZS. 1874 p. 520; 1879 p. 229.

Samica z Chachapoyas z 13 Września 1879.

86. *COTURNICULUS PERUANUS* Bp. Tacz. PZS. 1874 p. 521.

Trzy okazy z Yurimaguas.

87. *CHRYSOMITRIS CAPITALIS* Cab. Tacz. PZS. 1874 p. 522; 1879 p. 230.

Jaje zebrane w Chirimoto w Marcu podobne z kształtu do szczygłowego. Białe, posiane drobnymi plameczkami i kropkami ceglastejmi, rzadko po całej powierzchni a gęściej wkoło podstawy. Połysk bardzo słaby. Wymiary: 17—12,3 millim,

Icteridae.

88. *CASSICULUS LEUCORHAMPHUS* (Bp.). *C. chrysonotus* Tacz. PZS. 1874 p. 523.

Trzy okazy z Tamiapampa ubite w Październiku 1879. Tęcza niebieska bardzo jasna.

Corvidae.

89. *CYANOCITTA JOLIAEA* Bp. Tacz. PZS. 1874 p. 524.

Trzy okazy z Tamiapampa.

90. *XANTHURA PERUVIANA* (L.). Tacz. PZS. 1874 p. 524; 1879 p. 230.

Trzy okazy z Huambo i Chirimoto.

Tyrannidae.

91. *MYIOTHERETES STRIATICOLLIS* Scl. Tacz. PZS. 1874 p. 532.

Okaz z Chachapoyas, ubity 13 Września 1879. Tęcza ciemno brunatna.

92. *OCHTHOECA THORACICA* Tacz. PZS. 1874 p. 133 et 533; 1879 p. 232.

Pięć okazów bitych w Tamiapampa w Październiku i Listopadzie 1879.

93. *OCHTHOECA LESSONI* ScI. Tacz. PZS. p. 533; 1880 p. 202. Samica z Tamiapampa, ubita 27 Października 1879.

94. *MECOCERCULUS STICTOPTERA* (ScI). *Mecocerculus taeniopterus* Cab. Tacz. PZS. 1874 p. 533. *Ochthoea stictoptera* Tacz. PZS. 1880 p. 202.

Para ptaków z Tamiapampa.

95. *MUSCISAXICOLA FLUVIATILIS* ScI. et Salv. Tacz. PZS. 1874 p. 534.

Okaz ubity w Huambo 7 Kwietnia 1880.

96. *PLATYRHYNCHUS SENEX* ScI. et Salv. PZS. 1880 p. 166.

Samica ubita w Yurimaguas 22 Stycznia 1881. Tęcza ciemno brunatna. Wierzch głowy ciemno łupkowy z czubkiem wewnętrznym białym.

97. *TODIROSTRUM CINEREUM* (L.). Tacz. PZS. 1874 p. 534.

Okaz ubity w Huambo 19 Lutego 1880. Tęcza biała.

98. *EUSCARTHMUS PYRRHOPS* Cab. Tacz. PZS. 1874 p. 535.

Cztery okazy obu płci z Tamiapampa, bite w Listopadzie 1879. Obie płcie nie przedstawiają między sobą żadnej różnicy. Tęcza jest brunatno czerwona jasna, odcienia cokolwiek więcej czerwonaego i nieco ciemniejszego od piórek otaczających oko.

99. *ORCHILUS PILEATUS* Tsch. Tacz. PZS. 1874 p. 535.

Para z Huambo.

100. *EUSCARTHMUS SPICIFER* Lafr.

Cztery okazy zebrane w Yurimaguas w Marcu 1881. Tęcza brudno biała.

101. *MIONECTES STRIATICOLLIS* (L. et O.). Tacz. PZS. 1874 p. 535; 1879 p. 233.

Pięć okazów z Chirimoto, z Tamiapampa i Huambo, bite w Listopadzie 1879, i w Lipcu 1880.

102. *MIONECTES OLEAGINEUS* Cab.

Dwa samce z Yurimaguas zabite w Lutym 1881. Tęcza ciemno brunatna.

103. *LEPTOPOGON SUPERCILIARIS* Tsch. Tacz. PZS. 1874 p. 536.

Kilka okazów bitych w Huambo w Marcu i Kwietniu 1880. Dwa samce z téj saméj miejscowości są dużo mniejsze od innych, i nie przedstawiają żadnej różnicy w ubarwieniu. Skrzydło złożone wynosi 63 millim., więc jest o 10 millim. krótsze niż zwykle, co na tak małego ptaka wielką różnicę stanowi.

104. *LEPTOPOGON AURITUS* Tacz. PZS. 1874 p. 134 et 536.

Okaz z Ray-Urmana ubity 29 Września 1880.

105. *POGONOTRICCUS OPHTHALMICUS* Tacz. PZS. 1874 p. 135 et 535.
Cztery okazy z Huambo zabite w Lutym 1880. Tęcza wiśniowo brunatna.

106. *PHYLLOMYIAS WAGAE* n. sp.

Trzy okazy zabite w Chirimoto w Sierpniu 1880, pośrednie między *Ph. semifusca* Scl. z Kajenny i *Ph. tumbezana* Tacz.; podobne z ubarwienia do pierwszej, lecz większe i ze słabszym dziobem; odmienne od *Ph. tumbezana* kolorem żółtym rozpostartym na spodzie ciała, odcieniem ciemniejszym na wierzchu wpadającym w oliwkowy, i skrzydłem o 2 millim. krótszém.

Korzystam z tej sposobności dla dedykowania tego nowego gatunku szanownemu naszemu nestorowi w nauce zoologii, w czém p. Sztolcman chciał mnie już parę lat temu uprzedzić, lecz trafił nie szczęśliwie na znany już gatunek tej samej rodziny.

107. *ORNITHION IMBERBE* Scl. Tacz. PZS. 1879 p. 234; 1880 p. 202.

Samica z Chirimoto, ubita 14 Lipca 1880.

108. *TYRANNULUS ELATUS* (Lath.)

Dwa samce z Yurimaguas, ubite w Lutym 1881.

109. *TYRANNISCUS CHRYSOPS* Scl.

Jedenaście okazów z Huambo i Chirimoto, bite w Marcu, Kwietniu i Lipcu 1880. Tęcza brunatna białawo obrzeżona.

110. *ELAINEA ALBICEPS* (L. et O.). Tacz. PZS. 1874 p. 536; 1879 p. 234.

Młody ptak z Tamiapampa, ubity 27 Października 1879.

111. *ELAINEA GIGAS* Scl. Tacz. PZS. 1874 p. 536.

Samica ubita w Huambo 6 Lutego 1880, zupełnie podobna do ptaków Peru środkowego, lecz mniejsza; skrzydło jest o 10 millim. krótsze jak u samców z Amable-Maria.

112. *ELAINEA PAGANA* (Licht.)?

Samiec z Chirimoto z 29 Lipca 1880, zupełnie jest podobny do ptaków gujańskich, lecz znacznie większy; skrzydło złożone o 10 mill. dłuższe, ogon o 15 mill. dłuższy.

113. *ELAINEA SQUAMICEPS* n. sp.

✓ Dwa okazy ubite w Chirimoto 21 Lipca i 3 Sierpnia 1880 odznaczają się od wszystkich gatunków peruwiańskich przez pole środkowe na piórach wierzchu głowy znacznie ciemniejsze od brzegowej obwódki, tworząc przez to wyraźne łuskowanie; kolor spodu ciała słomiasto żółtawy blade, podobny jak u *E. pagana*, tak jak u gajośpiwów (*Phyllopneuste*) upstrzony mocniej żółtymi nieregularnymi strychami; czubek wewnętrzny biały pokryty całkowicie ciemnymi końcami, przy podniesieniu piór na głowie bez dwóch bocznych różków, właściwych wielu gatunkom tego rodzaju. Wymiary podchodzą pod wy-

miary *E. Pallatangae* przez p. Sclatera podane. Długość całkowita 150—153, siągu 220—226, skrzydła 70, ogona 61, dzioba 12. Należy ona do gatunków wysmykłych. Dziób ma więcej ku końcowi zeszczuplony niż u *E. albiceps*.

114. *LEGATUS ALBICOLLIS* (V.).

Młody samiec i samica bite w Huambo 1880 w Lutym i Maju, i samiec z Yurimaguas z 4 Marca 1881. Ten ostatni zupełnie podobny do ptaków kajeńskich, ptaki zaś z Huambo odznaczają się jasną brwią znacznie szerszą otaczającą na zatyłku cały wierzch głowy, i ciemne strychy na spodzie ciała mają mniej rozwinięte.

115. *MYIOZETETES GRANADENSIS* Lawr.

Okaz ubity w Yurimaguas 14 Marca 1881. Tęcza ciemno szara.

116. *RHYNCHOCYCLUS FULVPECTUS* Scl. Tacz. PZS. 1874 p. 537.

Samiec ubity w Huambo 12 Marca 1880. Tęcza ciemno brunatna.

117. *RHYNCHOCYCLUS SULPHURESCENS* (Spix.). Tacz. PZS. 1877 p. 326.

Samiec z Yurimaguas.

118. *RHYNCHOCYCLUS PERUVIANUS* Tacz. PZS. 1874 p. 537.

Siedm okazów z Huambo.

119. *RHYNCHOCYCLUS MEGACEPHALUS* Scl.

Okaz z Yurimaguas ubity 20 Kwietnia 1881. Tęcza brudno biała.

120. *PITANGUS SULPHURATUS* (L.)

Okaz z Yurimaguas bity 22 Lutego 1881. Tęcza ciemno brunatna.

121. *MYIODYNASTES SOLITARIUS* (V.). Tacz. PZS. 1874 p. 537.

Dwie samice z Chirimoto bite w Lipcu i Wrześniu 1880. Tęcza ciemno brunatna.

122. *MYIODYNASTES LUTEIVENTRIS* Scl. Tacz. PZS. 1874 p. 537.

Samiec zabity w Yurimaguas 14 Marca 1881. Tęcza ciemno brunatna.

123. *MYIODYNASTES CHRYSOCEPHALUS* (Tsch.). Tacz. PZS. p. 337.

Samica z Huambo z 2 Kwietnia 1880. Tęcza ciemno brunatna.

124. *HIRUNDINAEA SCLATERI* Reinh. *H. bellicosa* Tacz. PZS. 1874 p. 537.

Samiec z Chirimoto z 9 Lipca 1880. Tęcza ciemno brunatna.

125. *MYIOBIUS BARBATUS* (Gm.)

Samiec z Yurimaguas z 20 Stycznia 1881. Tęcza ciemno brunatna.

126. *MYIOBIUS VILLOSUS* Scl. *M. xanthopygius* Tacz. PZS. 1874 p. 537.

Dwa okazy z Huambo, bite 4 i 20 Marca 1880. Tęcza ciemno brunatna.

127. *MYIOBIUS CINNAMOMEUS* (L. et O.). Tacz. PZS. 1874 p. 537; 1879 p. 235.

Okaz z Huambo ubity 9 Kwietnia 1880.

128. *MYIOBIUS ERYTHRURUS* Cab. Tacz. PZS. 1874 p. 538.

Dwa okazy ubite w Yurimaguas w Lutym i Marcu 1881. Tęcza ciemno brunatna.

129. *MYIOBIUS NAEVIUS* (Bodd.)

Dwa okazy ptaków starych ubitych w Chirimoto w Sierpniu 1880 i ptak młody z Huambo z 11 Kwietnia 1880. Tęcza ciemno brunatna.

130. *MYIOBIUS SUPERCILIOSUS* Tacz. PZS. 1874 p. 538.

Para z Coccocho ubita w Sierpniu 1879. Ptaki te zupełnie podobne do samicy z Ropaybamba. Samiec nieco większy, ma wierzch głowy ozdobiony wewnętrznym czubkiem pięknego cytrynowego koloru; żółtość brzucha jest mocniejsza niż u samicy, a kolor obwódki zewnętrznych na lotkach mniej rudawy. Tęcza ciemno brunatna. Szczęka górna czarna; żuchwa brunatnawa z krawcami i końcem czarnym; nogi popielato rogowe. Długość skrzydła 67, ogona 56, dzioba 17, skoku 18 millim.

131. *EMPIDOCANES FUSCATUS* (Wied.). Tacz. PZS. 1874 p. 538.

Pięć okazów z Huambo. bitych w Lutym i Kwietniu 1880. Tęcza ciemno brunatna.

132. *CONTOPUS BOREALIS* (Sws.)

Młody samiec z Huambo ubity 5 Marca 1880. Tęcza ciemno brunatna.

133. *CONTOPUS ARDESIACUS* Cab. Tacz. PZS. 1874 p. 339; 1879 p. 235.

Młody samiec ubity w Coccocho 27 Sierpnia 1879.

134. *CONTOPUS VIRENS* (L.)

Sześć okazów z Huambo ubitych między 9 Lutego i 5 Maja 1880. Tęcza ciemno brunatna.

135. *MYIARCHUS TYRANNULUS* (Müll.)

Okaz z Yurimaguas, ubity 14 Lutego 1881. Tęcza ciemno brunatna.

136. *MYIARCHUS CEPHALOTES* Tacz. PZS. 1879 p. 670.

Jedenaście okazów obu płci z Chirimoto i Tamiapampa.

137. *MYIARCHUS NIGRICEPS* ScL. Tacz. PZS. 1874 p. 539; 1879 p. 235; 1880 p. 203.

Dwa okazy z Huambo i Tamiapampa.

138. *TYRANNUS MELANCHOLICUS* (V.) Tacz. PZS. 1874 p. 539.

Dwa okazy z Huambo ubite w Marcu 1880. Tęcza ciemno brunatna.

139. *TYRANNUS AURANTIO-ATRO-CRISTATUS* (L. et O.)

Młody samiec z Huambo ubity 5 Marca 1880. Tęcza ciemno brunatna.

Pipridae.

140. *PIPRA CHLOROMEROS* Tsch. Tacz. PZS. 1874 p. 539.

Ośm okazów zebranych w Huambo od Stycznia do Maja 1880. Tęcza u starych ptaków biała, u młodych ciemno brunatna.

141. *PIPRA CORACINA* Scl.

Jedenaście ptaków obu płci z Chirimoto, zebranych we Wrześniu i Lipcu 1880. Tęcza u samca wiśniowo brunatna, u samicy ochrowa. Forma ta doskonale jest odróżniona od gatunku następującego, pomimo, że dotąd była za wątpliwą uważana. Samice obu tych gatunków więcej się między sobą różnią niż samce.

142. *PIPRA LEUCOCILLA* (L.)

Sześć okazów obu płci z Yurimaguas. Tęcza wiśniowo czerwona.

143. *PIPRA ISIDORI* Scl.

Ośm okazów obu płci z Huambo, zebranych w Kwietniu i Maju 1880. Tęcza czerwono brunatna.

144. *PIPRA VIRESCENS* Pelz.

Samiec z Yurimaguas, ubity 28 Lutego 1881. Tęcza biała. Okaz ten podobnie jak inne samce widziane przez p. Sztolcmana, nie ma nic żółtego na głowie, co właśnie jest pomieszczone w diagnozie p. Pelzelna.

145. *CHIROMACHAERIS MANACUS* (L.)

Samiec z Yurimaguas.

146. *MACHAEROPTERUS STRIOLATUS* Bp.

Dwa samce i samica ubite w Yurimaguas w Lutym 1881. Tęcza ciemno brunatna.

147. *HETEROPELMA AMAZONUM* Scl.

Samiec z Yurimaguas ubity 3 Lutego 1881. Tęcza brunatna nieco jaśniejsza przy żrenicy.

148. *PIPRITES CHLORION* (Cab.)

Trzy okazy obu płci z Huambo i Yurimaguas, ubite w Marcu i Kwietniu 1880, i w Maju 1881. Tęcza ciemno brunatna.

Cotingidae.

149. *TITYRA SEMIFASCIATA* (Spix.). Tacz. PZS. 1874 p. 540.

Trzy okazy obu płci z Huambo, ubite w marcu 1880. Tęcza u samca starego brunatna wkoło żrenicy, jaśniejsza na zewnątrz; ciemno brunatna u samca młodého.

150. *TITYRA ALBINUCHUS* Du Buss.

Samica z Yurimaguas ubita 14 Marca 1881. Tęcza ciemno brunatna.

151. *HADROSTOMUS MINOR* (Less.)

Dwie samice zabite w Yurimaguas w Lutym 1881. Tęcza ciemno brunatna.

152. *PACHYRHAMPHUS NIGER* Spix.

Para z Yurimaguas, ubita w Lutym 1881. Tęcza ciemno brunatna.

153. *PACHYRHAMPHUS VERSICOLOR* (Hartl.). Tacz. PZS. 1874 p. 540.

Samiec z Tamiapampa z 5 Listopada 1879. Tęcza brunatna bardzo ciemna.

154. *PACHYRHAMPHUS* Sp.?

Dwa okazy z Yurimaguas ubite w Marcu i Kwietniu 1881. Tęcza brunatna bardzo ciemna. Forma bliska, lecz odmienna od *P. albogriseus*, mniejsza, z krótszemi skrzydłami, dłuższym i szerszym dziobem.

155. *LIPAUGUS SIMPLEX* (Licht.). Tacz. PZS. 1874 p. 540.

Cztery okazy zebrane w Yurimaguas i Huambo. Tęcza ciemno brunatna.

156. *RUPICOLA PERUVIANA* (Lath.). Tacz. PZS. 1874 p. 540.

Samiec z Huambo.

157. *PIPREOLA RIEFFERI* Boiss.

Trzy okazy z Tamiapampa, bite w Październiku i Listopadzie 1879. Tęcza ciemno brunatna.

158. *PIPREOLA AUREIPECTUS* Lafr.

Samiec z Achamal, zabity 23 Sierpnia 1880. Tęcza żółta.

159. *AMPELIO ARCUATUS* (Lafr.). Tacz. PZS. 1874 p. 540.

Okaz z Chachapoyas.

160. *HELIOCHERA RUFAXILLA* Tsch. Tacz. PZS. 1879 p. 237.

Trzy okazy obu płci zebrane w Tamiapampa w Październiku i Listopadzie 1879. Tęcza czerwona.

161. *COTINGA MAYNANA* (L.)

Dwie pary zabite w Yurimaguas w Lutym i w Marcu 1881. Tęcza ochrowa.

162. *LAMPROTES ALBOCRISTATUS* Lafr.

Samiec zabity w Tamiapampa 6 Listopada 1879. Tęcza ciemno brunatna.

Według zdania p. Sztolcmana ptak ten nie ma nic wspólnego z Tanagridami; obyczaje wskazują powinowactwo z ptakami téj rodziny, tegoż samego zdania był Juliusz Verreaux.

163. *IODOPLEURA ISABELLAE* (Parzud.)

Samiec zabity w Yurimaguas 7 Lutego 1881. Tęcza brunatna bardzo ciemna.

164. *CEPHALOPTERUS ORNATUS* Geoffr. Tacz. PZS. 1874 p. 541.
Samiec i dwie samice z Huambo.

Dendrocolaptidae.

165. *SYNALLAXIS ALBESCENS* Tem.

Samiec z Yurimaguas zabity 22 Lutego 1881. Tęcza brunatna.

✓166. *SYNALLAXIS CISANDINA* Stolz. MS.

S. supra ex olivaceo fusca, subtus dilutior; pileo toto, alis extus et cauda rufis; superciliis postocularibus griseo albidis; gula albi-da; tectricibus alarum inferioribus et remigibus intus ochraceis.

♂ ad. Oliwkowo szary na wierzchu, dużo bledszy na spodzie, z wierzchem głowy całkowicie rudym, wpadającym na czole w szarawy pod pewnemi nachyleniami światła; brew szaro biaława lub popielata dość szeroka za okiem, a mało wyraźna na przodzie; gardziel biaława lekko szaro chmurkowana. Skrzydła na zewnątrz rude z wewnętrzną chora-giewką brunatną rudawo obrzeżoną; pokrywy podskrzydłowe ochrowe. Ogon o 12 sterówkach rudy, nieco ciemniejszy od skrzydeł. Dziób czarniawo rogowy o żuchwie blado cielistej; nogi szaro oliwkowe; tęcza ochrowa.

Samica niczym się nie odznacza.

♂ Długość całkowita 178, siągu 230, skrzydło 70, ogon 71, dziób 18, skok 20 millim.

♀ 170, 218, 65, 70, 19, 20

Forma pośrednia między *S. antisiensis* i *S. curtata*, odznaczona od pierwszej mniejszemi nieco wymiarami, kolorem wierzchu ciała mniej szarym, spodu ciała ciemniejszym, a mianowicie na piersi, brwią mniej wyraźną, kolorem rudym głowy, skrzydeł i ogona nieco ciemniejszym.

Od *S. curtata* odznacza się kolorem rudym na głowie ciemniejszym i więcej na czoło zachodzącym, równie jak na skrzydłach i ogonie; barwa zaś grzbietu jest więcej rudawa u *S. curtata*.

Trzy okazy zabite w Chirimoto i Huambo w Sierpniu i w Lutym 1880.

✓167. *SYNALLAXIS FURCATA* Stolz. MS.

S. supra olivaceo grisea, subtus ochracea; pileo, alis et cauda rufis; superciliis latis postocularibus ochraceis; tectricibus alarum inferioribus et remigibus intus ochraceo cinnamomeis.

♀ Brunatno szara na wierzchu, ochrowa na spodzie; z wierzchem głowy rudym, wpadającym w żółtawy na czole, i przechodzącym nieznacznie w kolor pleców na zatyłku, obrzeżonym po bokach szeroką brwią zaoczną ochrową; kresa ciemno ruda za okiem. Skrzy-

Wiadomości z nauk przyrodzonych.

3

dła na zewnątrz rude, z pokrywami spodniami i brzegiem wewnętrznym lotek ochrowemi. Ogon o 12 sterówkach rudy, nieco czerwieńszy od skrzydła; pokrywy ogonowe rude; podogonowe brudno ochrowe. Szczyłka górna rogowa; żuchwa biało koścista z ciemno szarym końcem; nogi szaro oliwkowe z brzegami tarcz żółtemi; tęczą szara.

Długość całkowita 174, siągu 224, skrzydła 69, ogona 65, dzioba 18, skoku 19 millim.

Ptak w pierwszym pierzu ma barwę części wierzchnich ciała ciemniejszą, z wierzchem głowy koloru pleców; spód ciała płowy, z bokami brzucha szeroko szaremi; brew płowa. Skrzydła i ogon jak u samca. Ma on już kilka rudych piórek na wierzchu głowy, i kilka ochrowych na gardzieli i piersi.

Oba te okazy ubite były w Chirimoto (5400'), samica 21 Lipca, młody 13 Sierpnia 1880, na drzewach niewysokich, w warunkach podobnych do *S. antisimensis*. Jest to forma najbliższa téj ostatniej.

168. *SYNALLAXIS HYPOSTICTA* Scl.

Samiec ubity w Yurimaguas 9 Marca 1881. Tęczą ochrowa.

169. *SYNALLAXIS RUTILANS* Tem.

Dwa okazy z Yurimaguas, zabite 18 Lutego i 1 Marca 1881. Tęczą ciemno brunatna.

170. *SYNALLAXIS FRUTICICOLA* Stolzm.

Jaja kilku zniesień zebrane w Corral w Lutym, są białe lekko zielonawe. Wymiary następujące: 20—15,8; 20,4—16; 20,7—16; 22—16,4 millim.

171. *ANCISTHROPS LINEATICEPS* Scl.

Trzy okazy z Yurimaguas, ubite 1 i 4 Lutego 1881. Tęczą ciemno brunatna.

172. *AUTOMOLUS SCLATERI* Pelz.

Trzy okazy z Yurimaguas, ubite w styczniu 1881. Tęczą ciemno brunatna.

173. *PHILYDOR ERYTHROPTERUS* (Scl).

Dwa okazy ubite w Yurimaguas w Lutym 1881. Tęczą ciemno brunatna.

174. *YPOBORUS STICTOPTILUS* Cab. Tacz. PZS. 1874 p. 528.

Samiec ubity w Yurimaguas 1 Lutego 1881, mający dziób nieco dłuższy, i brzuch nieco ciemniejszy od ptaka typowego. Tęczą ciemno brunatna.

175. *ANABAZENOPS CABANISI* Tacz. PZS. 1874 p. 528; 1879 p. 231.

Dwa okazy z Coccocho i Achamal, ubite we Wrześniu 1880.

176. *XENOPS BUTILUS* Licht. Tacz. PZS. 1874 p. 529; 1879 p. 231.

Pięć okazów z Coccocho, Chirimoto i Huambo.

177. *XENOPS LITTORALIS* Scl.

Okaz z Yurimaguas.

178. *SITTASOMUS OLIVACEUS* (Wied.). Tac. PZS. 1874 p. 529; 1877 p. 323.

Dwa okazy bite w Yurimaguas w Lutym 1881.

179. *MARGARORNIS SQUAMIGERA* (L. et O.). Tac. PZS. 1874 p. 529; 1880 p. 201.

Okaz z Tamiapampa z 11 Listopada 1879. Tęcza ciemno brunatna.

180. *MARGARORNIS BRUNNESCENS* Scl.

Dwa okazy z Huambo, z których samiec ubity 6 Kwietnia, a młody 30 Stycznia 1880. Tęcza ciemno brunatna.

Ptaka ten niewłaściwie jest obejmowany z poprzedzającym, tak ze względu swęj budowy jako téż obyczajowego; dziób ma o wiele dłuższy i mniej zakrzywiony, a nogi jeszcze więcej różniące się. P. Sztolerman utrzymuje, że obyczaje tych dwóch ptaków są zupełnie odmienne: ptak o którym mowa skacze po gałązkach, a nigdy nie widział go pełzającego po pniach drzewnych, jak to zwykł czynić gatunek poprzedzający.

181. *GLYPHORHYNCHUS CUNEATUS* (Licht.)

Cztery okazy z Yurimaguas, ubite w Lutym 1881. Tęcza ciemno brunatna.

182. *DENDROCINCLA FUMIGATA* (Licht.)

Dwa okazy z Huambo ubite w Lutym 1880. Tęcza ciemno szara.

183. *DENDRORNIS TRIANGULARIS* (Lafr.)

Okaz z Ray-Urmana (7500'), ubity 14 Lipca 1880. Tęcza ciemno brunatna.

184. *DENDRORNIS ROSTRIPALLENS* Des Murs.

Dwa okazy z Yurimaguas, ze Stycznia 1881. Tęcza ciemno brunatna.

185. *DENDRORNIS CHUNCHOTAMBO* (Tsch.). Tac. PZS. 1874 p. 529.

Sześć okazów z Huambo i Chirimoto.

186. *DENDRORNIS ELEGANS* Pelz.

Okaz z Yurimaguas, zabity 1 Lutego 1881. Tęcza ciemno brunatna..

✓187. *XIPHOCOLAPTES COMPRESSIROSTRIS* n. sp.

X. promeropirhynchus? Tac. PZS. 1879 p. 231.

Okaz z Tamiapampa, zupełnie podobny do tambillańskiego, którego dałem opis w Spisie roku 1879, zdaje mi się więc że to ptak gatunkowo odmienny od ptaków z Kolumbii, proponuję mu więc następującą dyagnozę:

X. tenuirostro simillimus; sed rostro brevior, compressior et pallidus; striis fulvis pilei et colli postici strictioribus; dorso unicolore; gula fulva, binis vittis brunneis longitudinalibus; abdomine medio latissime ochraceo, nigro maculato; striis pectoralibus lineis nigricantibus marginatis; subcaudalibus brunneo ferrugineis, nigro variis; alis caudaque obscurioribus.

Okaz ten przedstawia następujące wymiary:

Długość całkowita 342, siąg 458, skrzydło 143, ogon 135, dziób 51, skok 31, wysokość dzioba naprzeciw nozdy 12 millim.

✓188. PICOLAPTES PERUVIANUS n. sp.

P. lacrymiger Tacz. PZS. 1874 p. 529; 1879 p. 232; 1880 p. 201.

Okaz z Tamiapampa. Wszystkie okazy tego gatunku, jakie widziałem w wielkiej liczbie z Peru środkowego i północnego, są do siebie podobne we wszystkich szczegółach i stale odmienne od ptaków z Kolumbii; zdaje się przeto, że powinny być uważane za odmienną formę bardzo rozpowszechnioną w Peru. Główna różnica polega na kształcie plam części spodnich ciała, które w tych ptakach peruwiańskich nie są wcale podobne do tak zwanego kształtu łzowatego, to jest wyraźnie rozszerzonych i tępych na końcu, jak w gatunku wymienionym, lecz przeciwnie są stopniowo zwężane i zaostrome; gardziel jest jednobarwna i płowa, zamiast białej, czarniawo łuskowanej ptaków kolumbijskich; mają przytém strychy grzbietowe bardzo cienkie, których niema śladu P. lacrymiger; odcień tła piersi i brzucha jest wyraźnie bledszy w tych ptakach peruwiańskich etc.

Proponuję więc nazwę i następującą dyagnozę dla téj formy peruwiańskiej:

P. supra olivaceo rufus, pileo obscuriore; uropygio, alis caudaque cinnamomeis; pileo usque ad nucham maculis minimis subtriangularibus, pallide fulvis, nigro terminatis notato; gutture fulvo, immaculato; capitis lateribus superciliisque albidis, brunneo striatis; pectoris abdominisque plumis rufo olivaceis striga mediana oblonga fulva aut albida, apice plus aut minus acuta, nigro marginata notatis.

♂ Długość skrzydła 112, ogona 100, dzioba 30, skoku 21 millim.

♀ 108, 99, 29, 21

Formicariidae.

189. THAMNOPHILUS TENUIPUNCTATUS Lafr.

Ośm okazów z Chirimoto i Huambo zebranych w Lutym, Lipcu, Sierpniu i Wrześniu 1880. Tęcza u samców szara, brudno biała u samic.

✓ 190. *THAMNOPHILUS SUBANDINUS* n. sp.

Th. nigerrimus; tectricibus alarum superioribus albo marginatis; reetricibus macula alba terminatis; plumis dorsi basi albis; subalaribus nigris albo variis; remigibus margine interno flavescente albido. Rostrum nigrum; pedes cinerei; iris obscure griseo brunnea.

Fem. supra schistacea; pileo nigro, subtus gula pectoreque griseis, abdomine ochraceo; alis caudaque nigricantibus.

Samiec stary jest całkowicie czarny z pokrywami skrzydłowymi i skrajnymi barkówkami biało brzeżystymi; sterówki prócz dwóch środkowych białe zakończone; skrajne prócz tego mają białą plamę na połowie skrajnej chorągiewki; pokrywy podogonowe w końcu białe obwiedzione; pokrywy podskrzydłowe białe czarno pstre; lotki pierwszorzędne białe brzeżyste w połowie końcowej; chorągiewka wewnętrzna wszystkich lotek szeroko żółtawo obwiedziona; pióra środka grzbietu białe od nasady. Dziób czarny; nogi szare; tęczka szarawo brunatna ciemna.

Samica ciemno szara na wierzchu z wierzchem głowy czarnym od końca czoła do zatyłka, i kilku czarnymi plamami na środku grzbietu; czoło, boki głowy, gardziel i piersi szare bledsze od grzbietu; brzuch rudawy, ciemniejsze boki i pokrywy podogonowe. Skrzydła czarniawe; lotki na zewnątrz szaro brzeżyste, na wewnątrz rudawo; pokrywy podskrzydłowe tego ostatniego koloru. Ogon czarniawy z białą końcową obwódką na brzegu trzech skrajnych. Dziób czarno rogowy; tęczka ciemno brunatna.

♂ Długość cała. 175—177, siągu 240—244, skrzydła 72, ogona 60, dzioba 19, skoku 22 mil-
♀ 175, 240, 70, 62, 19, 22

Podobny do *Th. luctuosus* Tsch. ze środkowego Peru, lecz mniejszy, z węższém białém obrzeżeniem pokryw skrzydłowych i barkówek.

Ośm okazów obu płci z Chachapoyas, Chirimoto i Tamiapampa, zebranych we Wrześniu i Październiku 1880.

191. *THAMNOPHILUS MURINUS* Pelz.

Para ptaków z Yurimaguas, ubita w Styczniu i Marcu 1881.

Tęczka szara.

192. *PYGOPTILA MACULIPENNIS* Scl.

Samiec z Yurimaguas z 15 Stycznia 1881. Tęczka ciemno brunatna.

193. *DYSITHAMNUS SEMICINEREUS* Scl. Tacz. PZS. 1874 p. 530.

Liczne okazy obu płci z Coccocho, Huambo i Chirimoto.

194. *THAMNOMANES GLAUCUS* Cab.

Trzy okazy z Yurimaguas, zebrane w Lutym 1881. Tęczka ciemno brunatna.

195. *MYRMOTHERULA SURINAMENSIS* (Gm.)

Dwa samce z Huambo, ubite w Marcu i Kwietniu 1880. Tęcza ciemno brunatna.

196. *MYRMOTHERULA PYGMAEA* (Gm.)

Dwa okazy z Yurimaguas, ubite w Styczniu i w Lutym 1881. Tęcza ciemno brunatna.

197. *MYRMOTHERULA GUTTURALIS* Scl. et Salv

Trzy okazy z Huambo, ubite w Marcu 1880. Tęcza jasno szara.

198. *MYRMOTHERULA HAEMATONOTA* Scl.

Cztery okazy obu płci z Yurimaguas, ubite w Lutym i Marcu 1881. Tęcza brunatna jasna u samca, a blade szara prawie biaława u samicy.

199. *MYRMOTHERULA ATROGULARIS* Tacz. PZS. 1874 p. 137 et 530.

Siedm okazów z Huambo, zabite w Lutym i Marcu 1880. Tęcza czerwonawo brunatna ciemna.

200. *MYRMOTHERULA MENETRIESII* Orb. Tacz. PZS. 1874 p. 530.

Sześć okazów bitych w Huambo w Lutym i w Marcu 1880. Tęcza ciemno brunatna.

201. *MYRMOTHERULA AXILLARIS* (V.)

Dwa okazy z Yurimaguas, zabite w Styczniu 1881. Tęcza ciemno brunatna.

202. *MYRMOTHERULA CINEREIVENTRIS* Scl.

Sześć okazów obu płci zebranych w Yurimaguas w Styczniu i Lutym 1881. Tęcza ciemno brunatna.

203. *RAMPHOCAENUS MELANURUS* V.

Okaz z Yurimaguas ubity 20 stycznia 1881. Tęcza szara.

204. *CERCOMACRA TYRANNINA* Scl. Tacz PZS. 1874 p. 530.

Ośm okazów obu płci z Huambo i Chirimoto, ubitych w Marcu, Maju i Sierpniu 1880. Tęcza brunatna bardzo ciemna.

205. *CERCOMACRA CINERASCENS* Scl.

Okaz ubity w Yurimaguas 25 Lutego 1881. Tęcza szara.

206. *MYRMECIZA MAYNANA* n. sp.

✓ *M. fumosa*: gula, pectore, abdomine medio, alis caudaque nigris; tectricibus alarum maculis triangularibus albis variis. Rostrum nigrum; pedes plumbei; iris fusco brunnea.

♂ ad. Podobny do *M. atrothorax*, lecz doskonale odróżniony więcej jednostajnym kolorem ogólnym; barwa wierzchnich części ciała dymiąsta zaledwie brunatnawo naleciała; spodnia jest ciemniejsza niż w gatunku wymienionym, przez co czarność piersi mniej się odbija od dymiąstego brzucha, tém więcej że odcień czarniawy zajmuje środek tego ostatniego. Pokrywy skrzydłowe czarne, zakończone trójkątną białą plamką; lotki czarniawe bez brunatnej obwódki. Ogon

czarny. Pióra na środku pleców są białe przy nasadzie; na pokrywach podskrzydłowych kilka plam białych.

Długość całkowita 160, siągu 200, skrzydła 58, ogona 55, dzioba 20, skoku 26 millim.

207. *MYRMECIZA HEMIMELAENA* Sci. et. Salv. Tacz. PZS. 1874 p. 530.

Cztery okazy z Huambo, zebrane w Kwietniu 1880. Tęcza ciemno brunatna.

208. *HYPOCNEMIS CANTATOR* (Bodd.)

Cztery okazy z Yurimaguas, zebrane w Styczniu i Lutym 1881. Tęcza ciemno brunatna.

209. *HYPOCNEMIS MYOTHERINA* (Spix.). Tacz. PZS. 1874 p. 531.

Pięć okazów obu płci z Yurimaguas, zebrane w Styczniu i w Lutym 1881. Tęcza ciemno brunatna.

210. *HYPOCNEMIS POECILONOTA* Pucher. Tacz. PZS. 1874 p. 531.

Para z Huambo zebrana w Lutym i Kwietniu 1880. Tęcza ciemno brunatna.

211. *HYPOCNEMIS THERESSAE* (Des Murs.). Tacz. PZS. 1874 p. 531.

Cztery okazy z Huambo zebrane w Lutym 1880 i w Yurimaguas w tym samym miesiącu następnego roku.

✓212. *HERPSILOCHMUS PUNCTICEPS* n. sp.

H. supra cinereo olivaceus, subtus pallide sulphureus; pileo nigro, albo maculato; gula fusco subsquamulata; hypochondriis olivaceo lavatis; alis nigricantibus, tectricibus flavido limbatis, remigibus externe colore dorsi marginatis; reatricibus mediis cinereis, externis fere totis albis, reliquis nigris, albo terminatis. Rostrum nigrum, mandibula grisea; pedes cinereo plumbei; iris grisea.

♂ ad. Z wierzchu popielato oliwkowy, z wierzchem głowy czarnym białymi trójkątnymi plamkami nakrapianym, najliczniejszymi na środku i za oczami, drobnymi na czole, a prawie żadnymi na brwiach; cały spód blado siarczysty, bledszy na gardzieli czarniawo łuskowanej; oliwkowo zafarbowany na słabiznach i na przodzie piersi; policzki żółtawe, czarno plamiste. Skrzydła czarniawe z pokrywami żółtawo w końcu obwiedzionymi; cienkie obwódki na zewnątrz lotek koloru pleców, a na pierwszorzędnym blado żółtawe; pokrywy podskrzydłowe siarczyste prawie odcienia brzucha; brzeg wewnętrzny lotek bledszy. Dwie sterówki skrajne prawie całkowicie białe, inne czarne białe zakończone coraz krócej ku środkowym, dwie te ostatnie całkowicie popielate. Szczeka górna czarna, żuchwa szara; nogi ołowiaste, tęcza szara.

Samica podobna do samca odznacza się wierzchem głowy szeroko rudawym bez upstrzenia, z wyjątkiem okolicy brwiowej szarą

z podługowatemi białawemi plamkami; pokrywy skrzydłowe bledsze z podobnemi obwódkami jak u samca.

Młody samiec różni się od starego wierzchem głowy w znacznej części rudawym z plamami żółtawemi, większemi niż u starego; tło pleców mocniej oliwkowe; pokrywy skrzydłowe jak u samicy.

Długość całkowita ♂ 145, siągu 182, skrzydła 55, ogona 49, dzioba 17, skoku 18 millim.

Trzy okazy z Huambo bite w Lutym i Marcu 1880.

213. *PITHYS LUNULATA* Scl.

Samica z Yurimaguas ubita 18 Lutego 1881. Tęcza szara bardzo ciemna.

214. *PERCOSTOLA FORTIS* Scl. et Salv.

Samica z Yurimaguas zabita 15 Marca 1881. Tęcza ciemno brunatna.

215. *FORMICARIUS ANALIS* (L. et O.)

Samica ubita w Huambo 3 Lutego 1880. Tęcza ciemno brunatna.

216. *FORMICARIUS NIGRIFRONS* Gould.

Samica z Yurimaguas z 15 Marca 1881. Tęcza ciemno brunatna.

217. *GRALLARIA ALBILORIS* Tacz. PZS. 1880 p. 201.

Para zebrana w Chachapoyas we Wrześniu 1879.

Te dwa okazy mają rudy kolor na wierzchu głowy mocniejszy i czystszy niż u ptaków z Cutervo, i więcej przedłużony na grzbiet; tło spodnie cokolwiek żółciejsze, płomyki piersiowe wpadające w odcień rudawy, co wszystko może pochodzić z upierzenia świeżego na tych ptakach.

218. *GRALLARIA PRZEWALSKII* n. sp.

G. rufo brunnea; pileo fusco; genis, hypochondriis subcaudalibusque rufis; gula fulva; pectore abdomineque medio latissime cinerascens; ventre medio isabellino. Rostrum nigrum; pedes coeruleo cinerei, pallidi; iris fusco brunnea.

♂ ad. Rudawo brunatny na wierzchu z wierzchem głowy brunatno czarniawym; policzki rdzawo rude; brew zaoczna szeroka, ruda innego odcienia; gardziel blade płowa; środek piersi i brzucha szeroko popielaty; środek podbrzusza izabellowy; boki piersi i brzucha rudawo brunatne bledsze od pleców; pokrywy podogonowe rudawe. Skrzydła na zewnątrz koloru pleców; pokrywy spodnie rude; chorągiewka wewnętrzna lotek brunatna, na spodzie rudawo zafarbowana. Ogon koloru płaszcza. Dziób czarny; nogi błękitnawo popielate blade; tęcza brunatna bardzo ciemna.

Samica podobna do samca odznacza się bledszym kolorem wierzchu głowy szarym w rudawy wpadającym; kolor pleców więcej rudawy; rudy policzków i szyi jaśniejszy; gardziel ochrowa; popielaty środ-

ka piersi i brzucha izabellowym zafarbowany. Dziób jak u samca o jaśniejszej od spodu żuchwie, wpadającej w rogowo szary.

♂ Długość całkowita 220, siągu 325, skrzydła 97, ogona 65, dzioba 29, skoku 51 millim.
♀ 210, 315, 100, 69, 29, 48

Para ptaków ubitych w Ray-Urmana na 8000', 29 Września 1880.

✓ 219. *GRALLARIA MINOR* Stolz. MS.

G. brevicaudae simillima, sed minor, supra fusco olivacea.

Forma blizka *G. brevicauda*, lecz znacznie mniejsza, z dziobem stosunkowo nieco silniejszym. W ubarwieniu odznacza się głównie odcieniem części wierzchnich brunatno oliwkowym, zamiast rudawo brunatnego u wymienionego ptaka; plamy na spodzie ciała tak samo ułożone, lecz odcienia podobnego do płaszcza; kantar białawy. U samca skrajna chorągiewka lotek odcienia lekko rdzawego. Pokrywy podskrzydłowe ochrowe bledsze niż w gatunku wymienionym; brzegi wewnętrzne lotek zaledwie rudawe. Dziób czarno rogowy; z żuchwą kościsto białą w końcu i na krajcach szaro rogową ciemną; nogi szare; tęczka brunatna bardzo ciemna.

♂ Długość całkowita 170 — 175, siągu 262, skrzydła 84, ogona 33, dzioba 24, skoku 40 mill.
♀ 165, 270, 80, 33, 23,5, 39

Dwa samce i samica ubite w Yurimaguas w Lutym 1881.

220. *CONOPHAGA ARDESIACA* L. et O. Tacz. PZS. 1874 p. 531.

Samiec zabity w Huambo 28 Kwietnia 1880. Tęczka ciemno brunatna.

221. *CORYTHOPIS ANTHOIDES* Pucher.

Sześć okazów z Huambo i Yurimaguas.

Pteroptochidae.

222. *SCYTALOPUS* sp?

Młody ptak w pierwszym pierzu z Chirimoto.

Trochilidae.

223. *GLAUCIS HIRSIUTUS* (Gm.)

Młody ptak z Yurimaguas.

224. *PHAETORNIS SUPERCILIOSUS* (L.)

Samiec z Yurimaguas z 2 Lutego 1881.

225. *PHAETORNIS GUYI* (Less.). Tacz. PZS. 1874 p. 541.

Siedm okazów zebranych w Huambo od 30 Marca do 1 Maja 1880

226. *PHAETORNIS BOURCIERI* (Less.)

Okaz ubity w Yurimaguas 25 Lutego 1881.

227. *PHAETORNIS HISPIDUS* (Gould.)

Samica ubita w Yurimaguas 10 Marca 1881.

228. *APHANTOCHROA HYPOSTICTA* Gould. Tacz. PZS. 1874 p. 545.

Dwie pary z Huambo zebrane w Marcu i w Maju 1880.

229. *DORYPHORA IOHANNAE* (Bourc.)

Cztery okazy zabite w Huambo w Kwietniu i Maju 1880.

230. *DORYPHORA EUPHROSINAE* Muls.

Samiec z Huambo z 30 Kwietnia 1880.

231. *DORYPHORA RECTIROSTRIS* Gould.

Cztery okazy z Huambo i Ray-Urmana (7500') zebrane w Kwietniu, Maju i Lipcu 1880.

232. *HELIODOXA OTERO* (Tsch.). Leadbeatera otero Tacz. PZS. 1874p. 543.

Dwie pary z Huambo i Chirimoto bite w Lutym i Lipcu 1880. U samców ogon mniej wycięty niż u ptaka ze środkowego Peru. Okaz z Huambo ma ogon mocniej wycięty i wierzch głowy więcj fioletowy niż u ptaka z Chirimoto.

233. *PHAEOLAEMA AEQUATORIALIS* Gould.?

Samica z Ray-Urmana (7000'), ubita 14 Lipca 1880, blizka tego gatunku, lecz odmienna obecnością plamy miedzistej na szyi, i kolorem ogona zielono oliwkowym mocniej metalicznym z rudemi stosinami na trzech tylko skrajnych sterówkach.

234. *THALURANIA NIGROFASCIATA* Gould. Th. Tschudii Tacz. PZS. 1874 p. 542.

Dziewięć okazów obu płci, zebranych w Huambo i Achamal, od Marca do Września 1880.

235. *PANOPLITES MATHEWSI* (Bourc.). Tacz. PZS. 1874 p. 544; 1879 p. 237; 1880 p. 204.

Samiec z Tamiapampa z Listopada 1880.

236. *GOULDIA POPELAIRII* (Du Bus)

Para zebrana w Huambo w Kwietniu 1880.

237. *ACESTRURA MULSANTI* (Bourc.). Tacz. PZS. 1874 p. 541; 1879 p. 237.

Dwa okazy zebrane w Tamiapampa i w Chirimoto w Listopadzie 1879 i w Kwietniu 1880.

238. *CHAETOCERCUS BOMBUS* (Gould.). Tacz. PZS. 1879 p. 237; 1880 p. 206.

Pięć okazów z Chirimoto i Tamiapampa zebrane w Listopadzie 1879 i w Kwietniu 1880.

239. *MYRTIS FANNY* (Less.). Tacz. PZS. 1879 p. 238; 1880 p. 206.

Młody samiec zabity w Chirimoto 16 Kwietnia 1880.

240. *LODDIGESIA MIRABILIS* (Bourc.)

Piękna serya tego wspaniałego i osobliwego kolibra, zebrana przez p. Sztolcmana w okolicach Chachapoyas i Tamiapampa, dała mi sposobność do napisania opisu daleko dokładniejszego od wszystkich dotychczasowych. Samiec był znany od lat przeszło czterdziestu, z okazji jedyne, zdobytego w Chachapoyas przez Mathewsa. Nie znano samicy ani młodych, i żadnych nie miano wiadomości obyczajowych.

Opisu samca nie ma potrzeby powtarzać w niniejszej pracy; ograniczam się przeto na kilku uwagach. Bourcier w pierwszym swoim opisie popełnił błąd, który się dotychczas utrzymuje, wziął bowiem dwa pióra proste i przedłużone w środku ogona za sterówki środkowe, gdy tymczasem można rozpoznać na pierwszy rzut oka że to są dwie najdłuższe pokrywy podogonowe tak silnie rozwinięte. Miejsce ich utwierdzenia pod dolną powierzchnią kupra, zagięcie chragiewek ku górze, tworzące rynienkowatą powierzchnię, i rowek na całej długości górnej powierzchni stosiny, żadnej nie zostawiają wątpliwości. U samicy i samców młodych jest to jeszcze widoczniejsze, albowiem ich ogon jest zupełny, o dziesięciu sterówkach, a te dwa pióra przedstawiają też same charaktery.

W opisach późniejszych wypadkowo powtarzają że ogon jest czterosterówkowy, lecz biorąc zawsze te dwie pokrywy za sterówki środkowe. W okazach, które miałem sposobność badać, przekonałem się, że ogon jest rzeczywiście czterosterówkowy, gdyż są dwie środkowe sterówki, bardzo krótkie i w pokrywach ukryte, a skrajne mocno przedłużone, oryginalnie wygięte i dwa razy skrzyżowane. Widoczna rzecz że tak nadzwyczajne rozwinięcie się tych sterówek spowodowało zanik wszystkich innych; niema nawet miejsca gdzieby się one pomieścić mogły.

Kolibr ten przedstawia także inną właściwość w lotkach drugorzędnych, gdzie stosiny są zgrubiałe, sztywne i zagięte przy końcu, zdolne do wydawania suchego dźwięku, o którym będzie mowa. Zda się że w skutku prawa kompensacji skrzydła starego samca są mniej rozwinięte niż u samicy i młodych samców.

Samica na wierzchu ciała ma zieloność mniej złocistą niż u samca, wierzch głowy szary mniej lub więcej brązowo połyskujący; spód ciała biały izabellowo lekko zafarbowany, z plamkami zielonemi na bokach szyi i złocisto zielonemi na bokach brzucha. Ogon zupełny, złożony ze sterówek szerokich, o wiele dłuższych od pokryw, prawie równych aż do skrajnych, które są dwa razy od innych dłuższe, dość wąskie w $\frac{2}{3}$ długości, następnie rozszerzone w łopatkę podługowato eliptyczną; środkowe zielone błyszczące, inne zielone od nasady, a czarno niebieskawe w końcu; skrajne szare w części zwężonej, granatowe

na łopatce; pokrywy podogonowe izabellowe, dwie przedłużone i zwężone, sięgające do $\frac{3}{4}$ sterówek, są prawie czysto białe.

Młody samiec w drugim roku przedstawia pewne analogie z dwoma płciami ptaków starych: ma on wierzch ciała i głowy podobnie złocisty jak samiec stary; naszyjnik tak samo już rozwinięty lecz mniej świetny i więcej złotawy, przechodzący w innych kierunkach światła w błękit mniej mocny i mniej czysty, z obwódką złocistą zaledwie wyraźną; boki szyi mocno nakrapiane złoto miedzistymi plamkami; środek przodu brzucha zaledwie czarniawy, złoto połyskujący, reszta tego pasa oznaczona plamkami zielonemi na tle białawém; boki złocisto zielone szerzej niż u starych. Ogon jak u samicy lecz dłuższy, ze średniemi sterówkami złocisto zielonemi, mniej więcej niebiesko zakończonemi; przedłużone pokrywy dłuższe, prawie sięgające końca skrajnych sterówek, zielono brązowe w połowie nasadowej, a białe w końcowej; inne złoto zielone białawo obrzeżone.

Inne młode samce, zapewne starsze, mają wierzch głowy jak u poprzedzającego, naszyjnik barw prawie tak silnych i tak samo złoto obwiedziony; pas piersiowy prawie tak szeroki i tak ciemny jak u starych; boki szyi i piersi bielsze jak u poprzedzającego; pokrywy przedłużone mniej lub więcej dłuższe od skrajnych sterówek i prawie tak długie jak u starych, tych samych barw, lecz koniec biały dłuższy.

Inne jeszcze starsze mają wierzch głowy całkowicie lub w części pokryty łuskowatemi piórami szafirowemi; naszyjnik tak świetny jak u starych, i czarny pas piersiowy mniej lub więcej na brzuch przedłużony.

Zmiany tych młodych samców przedstawiają pewne nieregularności, a nadewszystko w rozwoju przedłużonych pokryw; trafia się bowiem, że w ptakach o kolorach więcej rozwiniętych na ciele i wierzchu głowy, pokrywy te są krótsze o dłuższym białym końcu niż u osobników nie szafirowego nie mających na głowie. Z przejrzenia wielu okazów przechodowych można wnioskować że najprzód formuje się naszyjnik, następnie ozdoba wierzchu głowy, dwie pokrywy i pas brzuchowy, a na końcu skrajne sterówki. P. Sztolcman miał okaz u którego jedna z tych sterówek była zupełnie rozwinięta, gdy z drugiej strony ogona prosta młodociana jeszcze była na miejscu. Z tego faktu można wnioskować z jaką szybkością muszą one wyrastać.

Od dawna wiadomo, że *Loddigesia* zamieszkuje okolice Chachapoyas, stolicy departamentu Amazonas, w Peru północném, i zdaje się być ograniczoną w dolinie Utcubamba, małej rzeczki prawego brzegu Maranonu. Okolica ta jest bezleśna, i w południowym tylko swym końcu zawiera las Montana de Puma-urcu, łączący się jak mówią z lasami Huayabamba, to jest główną masą lasów peruwiańskich.

Zdaje się że piękna *Alströmeria* (*Bomaria formosissima*) czerwona, jest jęj ulubionym kwiatem, a przynajmniej tam gdzie się ten kwiat znajduje spotkać zawsze można *Loddigesie*. Roślina ta kwitnie od Kwietnia do Listopada. Ponieważ *Lesbia gracilis*, główna prześladowczyni *Loddigesii*, kwiatu tego wcale nie odwiedza i ma do niego pewien wstręt, może swobodnie na nim żerować. Lubi także odwiedzać ciernistą jęrzynę i drzewo zwane przez krajowców tola. Niekiedy spotyka się także samice na fioletowych kwiatkach pewnego pieprzu, znanego pod nazwiskiem aji.

Nie można powiedzieć aby ptak ten był tam pospolitym, owszem jest on nieliczny; samce stare są o wiele rzadsze od samic i młodych samców.

Od rana do wieczora *Loddigesie* są w ciągłym ruchu. Gdy inne kolibry mają pewne godziny spoczynku, nigdy się nie widzi *Loddigesii* na miejscu przez czas cokolwiek dłuższy. Samice są mniej płochliwe niż samce stare. Lot tych ptaków nie przedstawia żadnej różnicy od lotu innych kolibrów; lecz zadziwiająca jest niesłychana szybkość z jaką one mogą przelatywać najgęstsze zarośla, gdzie zmuszone są w ciągu sekundy zmieniać po kilka razy kierunek, dla wymijania przeszkód ciągle na drodze spotykanych. Zatrzymując się przy kielichach kwiatów poruszają ogonem z góry na dół, podobnie jak *Lesbia* i inne kolibry. Brzęczenie wydawane w locie przez samicę łatwo odróżnić od szmeru *Lesbii*, jest ono wyższego tonu, co łatwo pojąć, gdyż skrzydła ma krótsze. Samiec, mający skrzydła jeszcze krótsze, wydaje jeszcze wyższe burczenie, i nabywszy wprawy, można po tym dźwięku odróżnić obecność samca lub samicy.

W locie samca dwie skrajne sterówki prostują się i łopatki się wzajemnie stykają. Tworzy się to machinalnie. Nasada tych sterówek może się do pewnego stopnia obracać w rurce nasadowej, a lekki opór powietrza wystarcza do nadania takiego położenia. Można to sprawdzić na świeżo ubitych okazach zanim nie zeszytnieją. W podobnym położeniu punkt tylnego skrzyżowania sterówek wypada przy początku samym łopatek.

Pewien rodzaj mityngów wyprawianych przez *Loddigesie* jest jednym z najciekawszych szczegółów obyczajowych. Pierwsze obserwacye były robione w Osmal, gdzie się zlatywały po dwa lub trzy młode samce, następnie w Tamiapampa było miejsce, w którym gromadziło się 5 do 8 samców dla manewrowania w sposób najciekawszy. Ostatnie to miejsce nic takiego nie przedstawiało, co by mogło kolibry przyciągać; była to równina odkryta, posiana kilku krzakami, dającymi bardzo mało cienia, i nie posiadająca żadnych kwiatów.

Dwa samce zatrzymują się w powietrzu naprzeciwko siebie, w postawie pionowej, roztwierając kolejno ogon w ten sposób że sterówki

skrajne tworzą linię prostą, przecinającą prostopadle oś ciała, i rzucają się gwałtownie na boki. Przy każdym otwarciu ogona słychać lekki dźwięk suchy, podobny do kłaśnięcia paznogciem, lub szczęku przy zamknięciu zegarka. Późniejsze obserwacje robione przez p. Sztolcmana nad Górzycami (Pipra), i podobieństwo stosin lotek drugorzędnych doprowadziły go na domysł, że wzajemne uderzenia tych stosin mogą ten dźwięk wydawać. Słyszeć go można na 10 kroków odległości. Dwie pokrzywy przedłużone zostają wówczas w naturalnym położeniu, jako niezależne od systemu mięśniowego kupra, bardzo rozwiniętego u Loddigesii.

Manewr taki trwa około dwudziestu sekund. Prawie zawsze słychać w bliskości piszczenie samicy. W Tamiapampa co dziesięć minut prawie powtarzały się te manewra i zawsze w miejscach uprzywilejowanych; na tej równinie był krzak ulubiony, w Osmal było dwa takich, a ptaki rzadko bardzo gdzieindziej manewrowały. Razu jednego p. Sztolcman był świadkiem manewru jeszcze dziwniejszego. Młody samiec zawiesił się pod cienką gałązką, gdy drugi nad nim manewrował, rozszerzając ogon i klaskając. Role się w mgnieniu oka zmieniały, ostatni się zawieszał, a pierwszy nad nim manewrował. Dziwna rzecz dla czego stare samce tak rzadko biorą udział w tych igrzyskach. P. Sztolcman raz tylko widział starego samca manewrującego w obec młodego.

Gdyby samiec stary podobnie ogon rozтворzył, sterówki skrajne przybrałyby niezwykle położenie i łopatki umieściłyby się nad głową. Strzelec p. Sztolcmana widział go w tej akcji i tak samo mu ją odmalował.

Ciekawa rzecz jaki jest cel podobnych igrzysk. Czy to jest prosta zabawa, czy też rywalizacja?

Gould mniema że skrajne sterówki ułatwiają utrzymanie równowagi w powietrzu. To co się wyżej powiedziało o składaniu się łopatek w locie zdaje się zbijać zdanie uczonego tego ornitologa. Otwór kwiatów Alströmerii jest na dół obrócony, ptak więc szperając w kwiecie zawiesza się pod spodem ze złożonymi sterówkami. Zresztą skrzydła nie są tak małe aby potrzebowały pomocy ogona, są przecież kolibry o skrzydłach daleko mniejszych, jak Acestrura, a doskonale latające; ogon płaski sztywny dalekoby lepiej temu celowi odpowiadał. Daleko lepiej uważać je za czystą ozdobę, jakich się bardzo wiele między ptakami spotyka.

P. Sztolcman widział raz samca pijącego w strumieniu. Wybrał sobie na ten cel małą kaskadę, i można przypuszczać, że tylko w nich może wodę zaczerpnąć. Kaskad nie brak w okolicy. Było to przed zachodem słońca, a ptak był obserwowany o trzy kroki odległości.

W Listopadzie samica zbierała mech na gniazdo, i w tym czasie igrzyska się odbywały.

241. *STEGANURA SOLSTICIALIS* Gould.

Pięć okazów: samców, samic i młodego samca z Coccocho i Chirimoto, zebranych w Lipcu i Wrześniu 1880.

242. *LESLIA GRACILIS* Gould. Tacz. PZS. 1879 p. 238; 1880 p. 206.

Dwa samce zabite w Chachapoyas we Wrześniu i Październiku 1879.

243. *AGLAEACTIS CUPREIPENNIS* var. *parvula* Gould. Tacz. PZS. 1880 p. 207.

Młody samiec z Tamiapampa z 9 Listopada 1879, przedstawia te same wymiary co ptaki z Cutervo, dziób nawet jest cokolwiek krótszy i znacznie cieńszy.

244. *RAMPHOMICRON RUFICEPS* (Gould). Tacz. PZS. 1880 p. 237

Sześć okazów z Chachapoyas i Tamiapampa, zebrane w Październiku i Listopadzie 1879.

✓ 245. *UROSTICTE INTERMEDIA* n. sp.

U. supra aureo-viridis; gula et collo antico squamosis, viridibus, nitentibus; pectoris medio ornamento obscure violaceo; abdomine viridi plumis griseo marginatis; subcaudalibus rufescentibus disco viridi; macula alba postoculari minima; remigibus brunneis nitore violaceo; cauda emarginata, rectricibus basi aeneo viridibus, apice fusco cupreis; mediis et submediis brevioribus, macula alba terminatis. Rostrum nigrum; pedes brunneo nigricantes; iris nigra.

Fem. subtus alba viridi maculata, rectricibus tribus utrinque lateralibus albo terminatis.

♂ ad. Zielony błyszczący na wierzchu; pióra na wierzchu głowy prawie łuskowate; gardziel i przód szyi pokryte piórami łuskowatymi świetnie zielonymi, w pewnym kierunku światła z plamą na wolu fioletową ciemną słabo błyszczącą; piersi i brzuch zielone, o piórach na środku tych części szeroko obwiedzionych białą szarawym kolorem; pokrywy podogonowe rudawe w środku zielone; podbrzusze białawe; biała znaczna plamka bardzo mała. Skrzydła sięgające sterówek środkowych z pokrywami koloru pleców; lotki brunatne z odbłyśkiem fioletowym wpadającym w oliwkowy. Ogon mocno wycięty o sterówkach średnio szerokich, środkowe najkrótsze, skrajna mało dłuższa od następnej; zielone w nasadzie a ciemno miedziste w połowie końcowej; środkowe i sąsiednie szeroko białe kończyste, pierwsze z nich z plamą końcową brunatną; spodnia strona ogona mniej świetna oliwkowo brązowa wpadająca lekko w czerwony kolor przy końcu sterówek. Dziób czarny; nogi czarniawo brunatne; tęcza czarna.

U samca mniej starego pokrywy podogonowe są całkowicie rudawe.

Młody samiec biorący odzież starego, z gardzielią prawie zupełnie światłą, nie ma wcale śladu fioletowej plamy; pokrywy podogonowe rudawe bledsze niż u starych.

♀ Zieloność części wierzchnich mniej złocista niż u samca; cały spód biały zielono plamisty; plamy gardzieli i przodu szyi mniejsze i mocniej błyszczące niż na bokach brzucha; rzadkie na środku tego ostatniego; pokrywy podogonowe białe lekko rudawo zafarbowane. Ogon słabiej wycięty niż u samca, o sterówkach środkowych całkowicie zielonych, inne zielone przechodzące ku końcowi w miedzisty, krócej niż u samca, skrajne i sąsiednie szeroko białe zakończone; trzecia ma także plamkę białawą końcową.

♂ Długość skrzydła 58, ogona 40, dzioba 22 millim.

♀ 57, 40, 23

Forma pośrednia między dwoma znanymi gatunkami, bliższa U. Benjamini, lecz większa, o plamie gardłowej mniejszej i innego odcienia, mniej metalicznej; pokrywy podogonowe innego koloru; plamka zaoczna dużo mniejsza; przestrzeń biała po za plamką gardłową prawie żadna; dziób cieńszy, sterówki środkowe krótsze od następnych.

Trzy samce i samica z Chirimoto i Ray-Urmana.

246. *METALLURA SMARAGDINICOLLIS* (L. et O.) Tacz. PZS. 1874 p. 544; 1879 p. 238; 1880 p. 207.

Dziewięć okazów obu płci z Chachapoyas i Tamiapampa, zebrane w Listopadzie 1879.

247. *ADELOMYIA MACULATA* Gould. *A. melanogenys* Tacz. PZS. 1879 p. 238; 1880 p. 207.

Samiec zabity w Tamiapampa 27 Października 1879.

248. *CLAIS GUIMETI* (Bourc. et Muls.)

Pięć okazów obu płci z Huambo, zebranych w Marcu i Kwietniu 1880.

249. *HELIOTHRIX AUTILUS* (Gm.)

Para zabita w Huambo w Lutym i Kwietniu 1880.

250. *PETASOPHORA ANAIS* (Less.). Tacz. PZS. 1874 p. 541; 1879 p. 237; 1880 p. 204. *P. jolata* Tacz. PZS. 1874 p. 541.

Dwa okazy zebrane w Chirimoto w Kwietniu 1880.

251. *PETASOPHORA DELPHINAE* (Less.)

Para zebrana w Huambo w Maju 1880.

252. *DOCIMASTES ENSIFER* (Boiss.). Tacz. PZS. 1874 p. 543; 1880 p. 204.

Samica z Tamiapampa z 16 Listopada 1879.

253. *HELIOTRYPHA VIOLA* Gould. Tacz. PZS. 1879 p. 238; 1880 p. 205.

Pięć okazów z Chachapoyas i Tamiapampa, bite w Październiku i Listopadzie 1879.

254. *DIPHLOGAENA IRIS* (Gould.)

Cztery samce i trzy samice zebrane w Chachapoyas i Tamiapampa, we Wrześniu, Październiku i Listopadzie 1879.

Samica różni się od samca ozdobą wierzchu głowy, złożoną z piórek krótszych, tworząc powierzchnię wyraźnie łuskowatą, koloru ciemno zielonego na przodzie czoła, przechodzącego dalej w zielono złoty, a następnie stopniowo w pomarańczowy i ognisto czerwony, daleko mocniejszy jak u samca; plama na zatyłku zredukowana do kilku piórek szafirowych na linii środkowej; na ciemieniu piórka łuskowate rubinowo czerwone z dość silnym blaskiem; zieloność gardzieli mniej błyszcząca, przechodząca w niebieski pod pewnymi nachyleniami światła; brak plamy lilowej na dole gardzieli; pióra przodu piersi płowo obwiedzione; kolor cynamonowy brzucha bledszy; sterówki w końcu obwiedzione ciemno brązowym; reszta jak u samca.

Dwa gatunki *D. iris* i *D. aurora* = Warszewiczi dotąd znano tylko z samców, i w ostatnich czasach wyrobiło się mniemanie że ten ostatni jest samicą pierwszego. Samice obu tych gatunków, przez p. Sztolmana z północnego Peru dostarczone, wszelką wątpliwość usuwają. Idzie tylko o to czy ptaki te zupełnie są identyczne z ptakami poprzednio z innych okolic opisanymi, co dopiero porównanie z typami stanowczo może wyjaśnić.

255. *BOURCIERIA INSECTIVORA* (Tsch.). Tacz. PZS. 1874 p. 543; Samiec z Huambo z 1 Maja 1880.

256. *HELIOMASTER LONGIROSTRIS* (V.)

Samiec z Yurimaguas ubity 17 Lutego 1881.

257. *ERIOCNEMIS AFFINIS* Elliot.

Dwa samce i samica z Chirimoto i Ray-Urmana (7000—8000'), bite w Lipcu i w końcu Września 1880.

258. *ERIOCNEMIS DYBOWSKII* n. sp.

E. supra aureo viridis, subtus splendide viridis, abdomine splendidissimo; pectore medio albo, viridi maculato; subcaudalibus splendide viridibus; pedibus albo paposis, remigibus nigricantibus nitore violaceo; cauda profunde emarginata aureo viridi. Rostrum rectum, subcylindricum, dimidia parte corporis longius, nigrum; pedes nigricantes; iris nigra.

Fem. mari similis, area alba pectorali majore et minus maculata.

♂ Z wierzchu zielony ze złoto miedzistym odblaskiem, wpadający lekko w niebieskawy pod pewnymi nachyleniami światła; zieloność na spodzie o wiele świetniejsza, a mianowicie na brzuchu, przechodząca mocniej w niebieski niż z wierzchu; pióra na środku piersi białe w nasadzie, tworząc małą przestrzeń mniej lub więcej zielonym zakrytą; pokrywy podogonowe tak świetnie zielone jak brzuch, z nasadą piór płowo białawą; kępki na nogach obfite czysto białe. Pokrywy ogonowe zielono-

no złociste; lotki czarniawe z połyskiem fioletowym. Ogon mocno wy-
cięty, zielono brązowy, o wiele świetniejszy na spodniej stronie. Dziób
czarny; nogi czarniawe, z brzegami tarcz cielistymi; tęczą czarna.

Samica do samca podobna z zielonością spodu wpadającą w złoci-
sty; przestrzeń piersiowa biała obszerniejsza i upstrzona plamkami zie-
lonemi mniejszemi; pióra gardzieli białe w nasadzie mniej więcej wi-
doczne na zewnątrz; pióra środka brzucha białe brzeżyste.

♂	Długość całkowita	106,	siągu	137,	skrzydła	54,	ogona	33,	dzioba	22 millim.
♀		110,		137,		52,		31,		22

Dwa samce i samica z Ray-Urmana (7000—8000').

Dedykuję tego pięknego kolibra memu przyjacielowi doktorowi
Benedyktowi Dybowskiemu, niezmordowanemu badaczowi fauny Sybiru
wschodniego.

259. *CYANOMYIA CYANICOLLIS* Gould. Tacz. PZS. 1880 p. 208.

Młody samiec z Chirimoto z 8 Lipca 1880.

260. *LEUCIPPUS CHIONOGASTER* (Tsch.). Tacz. PZS. 1874 p. 542.

Sześć okazów zebranych w Chirimoto w Lipcu 1880.

Jaja dwóch zniesień przedstawiają następujące wymiary: 1-o 13,6
—9; 13,8—9; 2-o 14,5—9,2; 14,6—9,3 millim.

261. *THAUMATIAS FLUVIATILIS* Gould.

Samica z Yurimaguas, ubita 14 Lutego 1881, cokolwiek odmienna.

262. *EUCEPHALA COERULEA* (V.)

Okaz zapewne sumicy z Yurimaguas, ubity 20 Kwietnia 1881.

263. *CHRYSURONIA JOSEPHINAE* (Bourc. et Muls.)

Sześć okazów obu płci z Huambo, z Marca i Kwietnia 1880.

264. *CHLOROSTILBON BREVICAUDATUS* Gould. Tacz. PZS. 1874
p. 545.

Stary samiec i młody samiec z Huambo i Achamal, bite w Maju
i Sierpniu 1880.

Cypselidae.

265. *CYPSELUS MONTIVAGUS* L. et O.

Okaz z Huambo z 18 Marca 1880. Tęczą brunatna bardzo ciemna.

266. *CHAETURA RUTILA* (V.). Tacz. PZS. 1874 p. 545.

Okaz z Chirimoto.

Caprimulgidae.

267. *ANTHROSTOMUS RUFUS* (Gm.).

Samiec ubity pomiędzy Chirimoto i Achamal, 17 Sierpnia 1880.
Tęczą czarna.

268. *ANTHROSTOMUS NIGRESCENS* Cab.

Obaz z Huambo ubity 2 Kwietnia 1880. Tęcza czarna.

269. *NYCTIDROMUS ALBICOLLIS* (Gm.). Tacz. PZS. 1877 p. 327; 1879 p. 240.

Cztery okazy obu płci z Chirimoto.

270. *STEATORNIS CARIPENSIS* Humb. Tacz. PZS. 1880 p. 208.

Dwa okazy zabite w Huambo w Lutym 1880.

Picidae.

271. *PICUMNUS STEINDACHNERI* n. sp.

P. supra griseus albido squamulatus; capite nigro supra albo punctato; fronte verticeque rubro striato; margine frontali tectricibusque narium albidis; gula albida; pectore abdomineque nigris albo striatis; ventre nigro et albo transfasciato; alis griseo brunneis, remigibus secundariis albido marginatis; cauda nigra, pogonio interno rectricum medianarum et vitta mediana obliqua binarum utrinque externarum albis.

Fem. mari similis, pileo toto nigro albo punctato.

♂ ad. Popielato szary na wierzchu o piórach zakończonych białawą obwódką poprzedzoną małą środkową plamką czarniawą na okolicy międzyłopatkowej; wierzch i boki głowy czarne z piórami czoła i międzyocza zakończonemi ciemno miniową końcówką, tworząc wielką plamę czerwoną czarno upstrzoną, reszta wierzchu biało kropkowana; pokrywy nosowe i obwódka czołowa białawe; pokrywy uszne brunatno czarne. Gardziel brudno biaława; piersi i przód brzucha czarne, upstrzone białymi kreskami zajmującymi środek każdego piórka; boki brzucha i podbrzusze pręgowane wpoprzek czarno i biało; pokrywy podogonowe białe otoczone czarną obwódką. Skrzydła szaro brunatne, z pokrywami białawo obrzeżonemi; lotki drugorzędne na zewnątrz białawo brzeżyście, tworząc szeroką smugę podługową na złożoném skrzydle; pokrywy podskrzydłowe białe równie jak brzeg wewnętrzny wszystkich lotek. Ogon czarny z chorągiewką wewnętrzną białą w sterówkach środkowych, i szeroką pręgą ukośną tegoż samego koloru na środku dwóch bocznych sterówek. Dziób czarniawy, popielaty pod nozdrzami z żuchwą szarą czarno zakończoną; nogi szare; tęcza ciemno brunatna.

Samica do samca podobna z całym wierzchem głowy biało nakrapianym.

Samica zapewne młodsza ma tylko pierś czarniawą z grubemi białymi kropkami; cały brzuch biało i czarno pręgowany.

♂ Długość skrzydła 56, ogona 33, dzioba 14, skoku 15 millim.

♀ 59, 33, 13,5, 15

Cztery samce i dwie samice z Chirimoto, zebrane w Lipcu, Sierpniu i Wrześniu 1880.

Między ptakami dostawionemi poprzednio ze środkowego Peru znajduje się samiec dzięciołka, którego uważałem pierwsiastkowo za *P. albosquamatus* Lafr., lecz jest to gatunek bardzo podobny do poprzedzającego i odmienny od niego barwą części spodnich i obwódki czołowej. Ponieważ jest jeszcze nieopisany, podaję tu jego opis i proponuję nazwę gatunkową na cześć naszego podróżnika zasłużonego, który wzbogacił niepospolicie znajomość fauny peruwiańskiej,

✓ *PICUMNUS JELSKII* n. sp.

P. supra griseus, *minime* albido squamulatus, *striis* fuscis indistincte varius; *pileo* nigro, *fronte* verticeque cinnabarino striatis; *cervice* nuchaque albo punctatis; *marginibus* frontali tectricibusque narium ochraceis; *gula* sordide albida, *pectore* abdomineque albidis, nigro maculatis; *alibus* griseo brunneis, *remigibus* secundariis albido marginatis; *cauda* nigra, *pogonio* interno rectricum medianarum et *vitta* mediana obliqua externarum utrinque binarum albis.

♂ Z wierzchu popielato szary z brzegami piór światlejszemi mniej wyraźnemi niż u poprzedzającego, ze strychemi czarniawemi mało znacznemi; wierzch głowy czarny, pióra czołowe i międzyocza długo zakończone cynobrowo, tworząc tak wielką plamę jak w gatunku poprzedzającym, lecz odcienia cokolwiek ciemniejszego; pokrywy nozdrzowe i brzeg czoła ochrowe; okolica uszna szaro brunatna. Gardziel brudno biaława; reszta spodu ciała biaława żółtawo lekko pociągnięta i czarno upstrzona, plamami na piersi mniej więcej rozszerzonymi w poprzeczne paski, na bokach brzucha sercowatemi, i większemi już pośrodku tej części; pokrywy podogonowe białawe z jedną lub dwoma środkowemi czarnemi plamami. Skrzydła szaro brunatne z pokrywami cienko szarawo obwiedzionemi; lotki drugorzędne obrzeżone na zewnątrz białawo, tworząc szeroką smugę wzdłuż złożonego skrzydła; pokrywy podskrzydłowe białe równie jak brzeg wewnętrzny wszystkich lotek. Ogon jak w gatunku poprzedzającym. Dziób czarniawy. z nasadą szczęki popielatą; zuchwa od nasady popielata, żółtawa w środku, a czarniawa w końcu; nogi szare; tęczka ciemno brunatna.

Długość skrzydła 59, ogona 31, dzioba 14, skoku 12 millim.

Paltaypampa w dolinie Chanchamayo, w Peru środkowém.

272. *PICUMNUS AURIFRONS* Pelz. Tacz. PZS. 1874. p. 436.

Pięć okazów z Huambo, zebranych w Marcu i Kwietniu 1880.

273. *CAMPEPHILUS HAEMATOGASTER* Tsch. Tacz. PZS. 1874 p. 546.

Trzy okazy z Huambo i Ray-Urmana, zebrane w Marcu i Wrześniu 1880.

274. *DRYOCOPUS LINEATUS* (L.). Tacz. PZS. 1874 p. 546.
Para ubita w Huambo w Lutym i Kwietniu 1880.
275. *CHLORONERPES HAEMATOSTIGMA* (Natt.). Tacz. PZS. 1874 p. 546.
Para z Yurimaguas ubita w Lutym 1881. Tęcza ciemno brunatna.
276. *CHLORONERPES CHLOROCEPHALUS* (Gm.)
Samica z Yurimaguas.
277. *CHRYSOPTILUS ATRICOLLIS* Malh. Tacz. PZS. 1880 p. 209.
Samiec z Chachapoyas z 25 Września 1879. Tęcza ciemno brunatna.
278. *MELANERPES CRUENTATUS* (Bodd.). *M. hirundinaceus*. Tacz. PZS. 1874 p. 546.
Dwa samce i samica z Yurimaguas, bite w Styczniu i Marcu 1881. Tęcza żółta.
279. *HYPOXANTHUS BREVIROSTRIS* Tacz. PZS. 1874 p. 546; 1880 p. 209.
Samiec z Tamiapampa.
280. *CELEUS JUMANA* (Spix.)
Para zebrana w Yurimaguas w Styczniu i Marcu 1881. Tęcza czerwono-brunatna ciemna.
281. *CELEUS GRAMMICUS* (Malh.)
Samiec z Yurimaguas ubity 20 Stycznia 1881. Tęcza czerwono-brunatna ciemna.

Momotidae.

282. *MOMOTUS BRASILIENSIS* Lath.
Okaz z Yurimaguas ubity 15 Marca 1881. Tęcza czerwono-brunatna.

Trogonidae.

283. *TROGON VIRIDIS* L.
Dwa samce zebrane w Huambo 4 Lutego i 3 Maja 1880. Tęcza ciemno brunatna. Brzeg powieki niebieskawo biały; dziób niebieskawo biały brudny z czarną poprzeczną pręgą; nogi ołowiaste.
284. *TROGON ATRICOLLIS* (V.)
Samiec z Yurimaguas ubity 8 Marca 1881. Tęcza ciemno brunatna.
285. *TROGON COLLARIS* V. Tacz. PZS. 1874 p. 547; 1880 p. 210.

Samiec z Huambo ubity 1 Kwietnia 1880. Tęcza ciemno brunatna.
286. *TROGON HELIOTHRIX* Tsch. Tacz. PZS. 1874 p. 547.

Sześć okazów obu płci, zebranych w Tamiapampa w Październiku
1879. Tęcza ciemno brunatna.

Galbulidae.

287. *GALBULA ALBIROSTRIS* (Lath.)

Para zebrana w Yurimaguas.

288. *UROGALLA AMAZONUM* Scl.

Samica z Yurimaguas ubita 17 Lutego 1881. Tęcza brunatna
bardzo ciemna.

289. *JACAMEROPS GRANDIS* (Gm.)

Samica z Yurimaguas ubita 3 Lutego 1881. Tęcza ciemno bru-
natna.

Buceonidae.

290. *BUCCO PICATUS* Scl.

Okaz bez oznaczenia płci, zabity 8 Lutego 1881 w Yurimaguas.
Tęcza ciemno brunatna.

291. *BUCCO MACRODACTYLUS* (Spix.).

Okaz z Yurimaguas.

292. *MALACOPTILA RUFA* (Spix.)

Samiec z Yurimaguas, ubity 22 Stycznia 1881. Tęcza czerwona-
wo brunatna.

293. *MALACOPTILA FUSCA* (Gm.)

Samiec z Huambo, zabity 8 Września 1880. Tęcza ciemno bru-
natna.

294. *NONNULA BRUNNEA* Scl.

Samica z Yurimaguas, ubita 2 Lutego 1881. Tęcza ciemno bru-
natna.

295. *MONASA PERUANA* Bp.

Dwie samice zabite w Yurimaguas w Styczniu i Lutym 1881. Tę-
cza szara bardzo ciemna.

296. *CHELIDOPTERA TENEBROSA* (Pall.)

Para z Yurimaguas, ubita w Styczniu i Lutym 1881. Tęcza cie-
mno brunatna.

Cuculidae.

297. *PIAYA NIGRICRISSA* Scl. Tacz. PZS. 1874 p. 548; 1879 p. 240.

Okaz z Yurimaguas z 13 marca 1881. Tęcza wiśniowo czerwona.

298. *PIAYA MELANOGASTRA* (Gm.)

Okaz z Yurimaguas z 22 Stycznia 1881. Tęcza ciemno brunatna.

Rhamphastidae.

299 *RHAMPHASTOS INCA* Gould.

Okaz z Huambo z 7 Lipca 1880. Tęcza ciemno szara.

300. *PTEROGLOSSUS HUMBOLDTI* Wagl.

Dwa ptaki stare z Yurimaguas, ubite w Marcu 1881. Tęcza ciemno brunatna.

Młoda samica także z tej samej miejscowości, zabita 26 Lutego, ma dziób o wiele krótszy o szczęce bez żadnego ząbkowania; czarnej w końcu, czarniawej w odcień pomarańczowy wpadającej na wierzchu, pomarańczowej po bokach; żuchwa czarniawo brunatna z boków, czarna na końcu z cienkim paskiem pomarańczowym pod spodem. Osobliwe uzbrojenie pokrywa całą piętę; jest to blaszka rogowa zajmująca całą tylną powierzchnię pięty, najeżona czterema lub pięciu grubymi kolcami zaostrzonymi, z których dwa niższe skierowane na przód są wyłobione od tyłu, inne ustawione na boku zewnętrznym pięty mniejsze i na tył pochylone. W ubarwieniu podobna do starych. Tęcza szaro brunatna ciemna; nogi oliwkowe; plama trójkątna pomarańczowa naga, mało wyraźna za okiem.

Długość całkowita 357, siągu 416, skrzydła 119, ogona 116, dzioba 62 millim.

301. *PTEROGLOSSUS FLAVIROSTRIS* Fras.

Dwa okazy z Yurimaguas z 3 Lutego 1881. Tęcza wiśniowo brunatna ciemna.

302. *SELDNIDERA REINWARDTI* (Wagl.). Tacz. PZS. 1874 p. 548.

Samiec ubity w Yurimaguas 26 Stycznia 1881. Tęcza szara bardzo ciemna przed i za żrenicą, co jęj nadaje pozorny kształt podługowaty; żółta nad i pod żrenicą, wszystko otoczone obwódką zieloną.

303. *ANDIGENA CUCULLATA* (Gould.). Tacz. PZS. 1874 p. 549.

Para z Tamiapampa i Chachapoyas (9000'), ubita 12 Listopada i 13 Września 1879. Tęcza samca zielonawo żółta; samicy zielona.

Capitonidae.

304. *CAPITO AURATUS* Dumont. Tacz. PZS. 1874 p. 549.

Samiec z Yurimaguas.

305. *CAPITO STEERI* Scl.

Dwa samce i samica z Chirimoto i Huambo, zebrane w Maju i Lipcu 1880. Tęcza ciemno szara u samca.

Samica zupełnie podobna do samicy *C. glaucogularis* Tsch. i różni się tylko od niej plamą księżycowatą gardłową czerwoną zastąpioną małą plamą barwy mniej żywej. Jest ona nieco mniejsza. Skrzydło złożone 69, ogon 42, dziób 23,5 millim. Tęcza ciemno brunatna.

Psittacidae.

306. *ARA MACAO* (L.)

Okaz żywy z Yurimaguas.

307. *ARA ARARAUNA* (L.)

Okaz żywy z Yurimaguas.

308. *CONURUS LUCIANI* (Deville).

Para z Yurimaguas.

309. *BROTOGERIS JUGULARIS* Deville.

Okaz z Yurimaguas.

310. *BROTOGERIS XANTHOPTERA* (Spix.)

Okaz żywy z Yurimaguas.

311. *CHRYSOTIS FESTIVA* (L.)

Okaz żywy z Yurimaguas.

312. *CHRYSYTIS AMAZONICA* (L.)

Okaz żywy z Yurimaguas.

313. *CHRYSOTIS MERCENARIA* (Tsch.). Tacz. PZS. 1874 p. 550.

Samiec z Huambo z 12 Marca 1880. Tęcza czerwona bardzo ciemna.

Okaz ten jest większy od okazu z Maraynioc i przedstawia kilka różnic w szczegółach ubarwienia, a nadewszystko w ogonie.

Jaje znalezione w dziuplu drzewnym jest mocno pękate, o skorupie pomarańczowej w przeświecaniu. Długość 36,3 millim. na 31 szerokości.

314. *CAICA MELANOCEPHALA* (L.)

Samiec ubity w Yurimaguas 15 Marca 1881. Tęcza utworzona z dwóch obrączek, z których wewnętrzna jest szara bardzo ciemna, zewnętrzna karmazynowa, zmieniająca się w pomarańczową po śmierci ptaka.

315. *PSITTACULA CYANOPTERA* (Bodd.)

Samiec z Yurimaguas zabity 13 Marca 1881, zupełnie podobny do ptaka z Kolumbii, dziób tylko ma znacznie grubszy. Tęcza jasno szara.

Strigidae.

316. *SCOPS BRASILIANUS* (Gm.)

Okaz młody zabity w Yurimaguas 18 Lutego 1881.

Falconidae.

317. *ASTURINA MAGNIROSTRIS* (Gm.). Tacz. PZS. 1879 p. 241.

Okaz z Huambo ubity w Lutym 1881. Tęcza żółta; woskówka i nogi żółto pomarańczowe.

318. *BUTEO PENNSYLVANICUS* (Wils.)

Samica ubita w Huambo 9 Marca 1880. Tęcza kasztanowato brunatna jasna; woskówka brudno żółta; nogi żółto pomarańczowe.

319. *ACCIPITER PILEATUS* (Tem.)

Stara samica z Huambo.

320. *MICRASTUR MIRANDOLLEI* Schl.

Okaz z Yurimaguas z 2 Marca 1881. Tęcza ciemno szara.

321. *HARPAGUS BIDENTATUS* (Lath.). Tacz. PZS. 1874 p. 550.

Samiec zabity w Huambo 22 Lutego 1880. Tęcza cynamonowo czerwona; woskówka zielono żółta brudna; nogi pomarańczowe.

322. *HYPOTRIORCHIS RUFIGULARIS* (Daud.)

Samiec z Huambo z 18 Kwietnia 1880. Tęcza ciemno brunatna; woskówka żółta; nogi pomarańczowe.

Cathartidae.

323. *OENOPS FERNIGRA* Sharpe.

Samiec zabity w Huambo 12 Kwietnia 1880. Tęcza szara z bardzo cienkimi białymi promieniami naokoło źrenicy. Głowa naga fioletowo czerwona z wielką plamą ciemieniową białą jednostajnie, gdy fałdy skórne ścieśnione. Dziób kościsto biały; nogi białawe z palcami czarniawymi.

Ardeidae.

324. *ARDEA COCOI* L.

Młoda samica ubita w Corral 17 Sierpnia 1880. Tęcza jasno żółta.

325. *ARDEA AGAMI* L.

Samiec stary z Yurimaguas.

326. *TIGRISOMA SALMONI* Scl. et Salv. Tacz. PZS. 1879 p. 242; 1880 p. 212.

Samiec z Huambo zabity w Kwietniu 1880.

Anatidae.

327. *DAFILA OXYURA* Meyen. Tacz. PZS. 1874 p. 554.

Okaz z Rumucucha ubity 3 Października 1880.

Columbidae.

328. *COLUMBA DENISEA* Tem. Tacz. PZS. 1874 p. 550.

Jaje z Chirimoto, zebrane w Lutym, przedstawia następujące wymiary: 39,3 millim. długości na 28 szerokości.

329. *COLUMBA RUFINA* (Tem.)

Okaz z Chirimoto, ubity 20 Lipca 1880. Tęcza malinowa na zewnątrz i fioletowo szara bardzo ciemna wkoło źrenicy.

330. *COLUMBA VINACEA* (Tem.)

Okaz z Huambo ubity 20 Lutego 1880. Tęcza fioletowo szara prawie odcienia wierzchu głowy, lecz nieco ciemniejszego; ogołocony obwód oka fioletowo cielisty.

331. *PERISTERA GEOFFROYI* (Tem.)

Samica z Rumucucha, ubita 24 Sierpnia 1880. Tęcza jasno czerwona.

332. *GEOTRYGON MONTANA* (L.). Tacz. PZS. 1874 p. 556.

Samiec z Cococho ubity 28 Sierpnia 1879 i samiec z Yurimaguas z 9 Marca 1881. Tęcza ochrowa.

Cracidae.

333. *PENELOPE SCLATERI* Gr. Tacz. PZS. 1874 p. 558; 1879 p. 242.

Trzy okazy z Tamiapampa ubite w Listopadzie 1879. Tęcza czerwono-brunatna.

✓ 334. *PENELOPE BOLIVIANA* Reichb.

Samica ubita w Yurimaguas 7 Lutego 1881, odznacza się od ptaków Peru środkowego tłem spodu ciała mocno rudym i plowemi strychami w miejscu białych. Tęcza ciemno brunatna. Części nagie twarzy stalowo szare; naga skóra szyi cielisto czerwona.

✓ 335. *PENELOPE RUFIVENTRIS* Tsch.

Dwa samce, zabite w Tamiapampa w Listopadzie 1879, odmienne są od ptaków środkowego Peru, a mianowicie kolorem szarym niedochodzącym do piersi i bardzo słabem obrzeżeniem piór głowy i szyi. Ptaki te z północnego Peru są zupełnie podobne do figury Tschudiego w „Fauna peruana,” gdy tymczasem opis podchodzi zupełnie pod formę przez Sztolcmana dostawioną. W opisie tym kolory części nagich twarzy niezupełnie się zgadzają z opisami tych części zanotowanymi przez obu naszych podróżników. W każdym razie zdaje się, że należy odróżnić obie te formy, lecz bez porównania ptaków typowych Tschudiego trudno zdecydować która z nich będzie jego gatunkiem. Tęcza czerwona.

336. *ORTALIDA GUTTATA* Spix.

Samica i młody, zebrane w Chirimoto 6 Lipca 1880. Samica jest nieco odmienna od samicy środkowego Peru brakiem pełnym plam białych na przodzie brzucha.

Rallidae.

337. *RALLUS NIGRICANS* V.

Samiec zabity w Huambo 12 Kwietnia 1880. Tęcza ochrowa ciemna.

Scolopacidae.

338. *TRINGOIDES MACULARIUS* (L.). Tacz. PZS. 1877 p. 330.
Dwie stare samice ubite w Huambo w końcu Marca 1880.

Podicepidae.

339. *PODICEPS DOMINICUS* (L.).

Siedm okazów zebranych w Rumucucha w Czerwcu i Lipcu 1880.
Tęcza żółta.

Pisklęta puchowe, zebrane w Lipcu, mają wierzch głowy czarny z wielką plamą rudą na środku, i seryę kres białych rozłożonych w sposób następujący: środkowa przed-plamą rudą, brew ponad każdym okiem, kresa zaoczna, ukośna ciemieniowa przedłużona wzdłuż szyi, i krokiewka zatyłkowa zbiegająca także po karku; policzki, gardziel i przód szyi są białe, upstrzone kresami czarniawymi, z których jedna zbiega od podbródka przez całą długość gardzieli i szyi, dwie inne po każdej stro-

nie szyi, z których jedna zstępuje po bokach gardzieli, druga przez całą długość spodu policzków. Grzbiet szaro czarniawy posiany włoskami białymi; piersi i boki szare ciemne z mieszaniną włosków białawych; środek spodu szeroko biały. Tęcza prawie czarna.

Jaja czterech zniesień podobne są do jaj europejskiego *Podiceps minor*, i są w ogólności nieco od tamtych mniejsze. Wymiary: 35—25; 35,5—24,8; 36—25; 36,3—24,8, 37,3—25,4 millim.

Tinamidae.

340. *CRYPTURUS OBSOLETUS* (Tem.)

Sześć okazów starych i młody z Chirimoto, zebrane w Lipcu i Wrześniu 1880. Tęcza jasno szara u samca, szara u młodego.

Jaja zebrane w Marcu w Chirimoto mają kształt jajowaty, o wierzchołku znacznie ostrzejszym od podstawy, albo eliptyczny jak u gołębi; skorupa dość delikatna biała bez połysku, żółtawa w przeświecaniu. Wymiary 33,3—25; 33,6—25 mill.

341. *NOTHOPROCTA CURVIROSTRIS* ScL?

Młody ptak, całkowicie prawie pokryty już piórami, lecz znacznie mniejszy od dorosłych, z Chachapoyas, ubity 23 Sierpnia 1879, zdaje się do tego gatunku należeć.

Taczanowski.